

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 39 · 17. januar
Sesjonen 2017–2018

Møte onsdag den 17. januar 2018 kl. 10

President: Ole Mic Thommessen

Dagsorden (nr. 39):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Sak nr. 1 [10:00:12]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Jan Tore Sanner, Ketil Solvik-Olsen og Jon Georg Dale vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Rigmor Aasrud.

Rigmor Aasrud (A) [10:00:40]: For Arbeiderpartiet er skole, eldreomsorg, barnehager, gode helsetjenester og barnevern noe av det viktigste vi kan bruke fellesskapets penger på. Å gi ungene våre trygge oppvekstvilkår, gi eldre en verdig alderdom og stille opp for dem som trenger det aller mest, er det viktigste. Men for at kommunene skal få til det, trengs det penger til bl.a. lærere, sykepleiere og barnehageassistenter. Derfor har Arbeiderpartiet prioritert mer penger til kommunene enn regjeringen hvert eneste år siden Jan Tore Sanner ble kommunalminister.

I tillegg til de bevilgningene som gis i denne salen, har kommunene muligheten til å skaffe seg egne inntekter gjennom at man lokalt bestemmer seg for å innføre eiendomsskatt. For de aller fleste lokalpolitikere er ikke det noen lett avgjørelse. Å innføre eiendomsskatt er i utgangspunktet noe man gjør fordi man trenger pengene, ikke for å bli populær, men mange steder er det nødvendig. For mange er alternativet til eiendomsskatt at man må kutte i skole, eldreomsorg eller barnevern. Nå har regjeringen først foreslått å kutte i den såkalte maskinskatte og nå i eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer. Det betyr at regjeringen mener at kommunene skal kunne kutte mellom 1 og 1,5 mrd. kr. Da er mitt spørsmål til kommunalministeren: Vil regjeringen sørge for at man kompenserer disse inntektene for de kommunene som mister dem?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:02:22]: La meg aller først si at jeg er enig med representanten Aasrud i at kommunene har et helt avgjørende ansvar for store, viktige velferdsoppgaver. De har ansvar for de mest sårbare blant oss, og de har ansvar for kunnskap. Derfor

skal kommunene sikres gode økonomiske rammer, og det har regjeringen gjort gjennom de fire foregående år. Hvis man ser på resultatene til kommunene, må man tilbake til 1990-tallet for å finne tilsvarende gode økonomiske resultater. Det har aldri vært så få kommuner på ROBEK-listen, og det skyldes selvsagt at regjeringen har sørget for gode økonomiske rammer til kommunene, at kommunene selv har drevet god økonomistyring, sørget for effektivisering og jobbet smartere, og at det har vært en god skattevekst for kommunene.

Kommunene kan gjøre en god del selv for å sikre seg gode økonomiske rammer. Det er helt riktig at kommunene kan velge å innføre eiendomsskatt. Det er det ganske mange kommuner som har gjort. Det er et lokalpolitisk spørsmål. Men kommunene kan også jobbe smartere, effektivisere, sørge for at de flytter penger fra administrasjon til bedre tjenester.

Det er Stortinget som fastsetter rammene for eiendomsskatten i kommunene. Regjeringen og Stortinget har foretatt noen endringer de senere år ved å ta ned hvor mye man kan innføre eiendomsskatten med, og også fjernet eiendomsskatten for maskiner. Det forslaget som nå ligger i Jeløya-plattformen, innebærer at vi vil sette et tak på 0,5 istedenfor på 0,7. Det er fordi regjeringen mener at eiendomsskatten kan virke usosial, og at det må være grenser for hvor mye man beskatter folks hjem og fritidseiendom.

Rigmor Aasrud (A) [10:04:22]: Jeg hører her at regjeringen ikke legger opp til å kompensere et inntektsbortfall på opp mot 1,5 mrd. kr for norske kommuner samtidig som man nå har et kommuneopplegg som de to neste årene kommer til å gå i null.

Porsgrunn kommune er en kommune som rammes av begge kuttene. De vil tape om lag 50 mill. kr. Samtidig er de en av landets aller mest effektive kommuner, ifølge de målemetodene som Sanner nå har innført. Ordføreren i Porsgrunn er helt klar: Å kutte 50 mill. kr i kommunebudsjettet til Porsgrunn vil bety dårligere tjenester.

Da må jeg spørre statsråd Sanner: Er det den veien kommunene nå er nødt til å gå når man mister så store inntekter? Når man er blant landets mest effektive kommuner og samtidig vil miste 50 mill. kr i inntekter, kan statsråden da garantere at det ikke går ut over tjenestetilbudet i de kommunene det gjelder?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:05:29]: Jeg merker meg at representanten Aasrud går i den klassiske skattefellen til Arbeiderpartiet, at politikk handler om å skatte folk og næringsliv mest mulig, og så fordele pengene ut igjen. Med all respekt, det er et handlingsrom for kommunene når det gjelder både eiendomsskatt og ikke minst i effektivisering, å drive mer effektivt. Det har vi også synliggjort at kommunene kan gjøre.

Jeg vet ikke hvor representanten Aasrud har det fra at den reduksjonen som regjeringen har skissert, vil være 1,5 mrd. kr. Ifølge mine tall vil en reduksjon fra 0,7 pst. til 0,5 pst. totalt sett, for alle kommuner, innebære 350 mill. kr. De rammene vi har gitt til kommunene gjennom de fire siste år, har bidratt til at kommunene har fått større handlingsrom – og større handlingsrom enn det de hadde da Arbeiderpartiet styrte Norge. Så dette er håndterbart. Vi sier også i plattformen at man må ta hensyn til at inntektsbortfallet ikke blir for stort for den enkelte kommune.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først fra representanten Jorodd Asphjell.

Jorodd Asphjell (A) [10:06:50]: Det er tydelig at vi har en kommunalminister som mener at kommuner i Norge driver veldig ineffektivt, og at kommunene har store muligheter for å effektivisere driften innenfor administrasjon av alle de velferdstjenestene kommunene leverer. Bare i Trondheim betyr en reduksjon av skatteinntektene på bare 1,05 promille et tap for Trondheim kommune på over 100 mill. kr. Vil kommunalministeren si til kommunen at her kan man effektivisere driften uten å redusere tilbudet innenfor barnehage, skole og helse for eldre?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:07:29]: Det er veldig mange kommuner i Norge som klarer seg uten eiendomsskatt. Oslo by klarte seg uten eiendomsskatt inntil Arbeiderpartiet overtok styringen i byen. Oslo kommune har hatt Norges beste skole, ligger langt fremme på veldig mange områder, så ja, det er mulig. Staten kan effektivisere, og det gjør vi. Fylker og kommuner kan effektivisere, og det gjør de. Privat næringsliv må også drive mer effektivt. Slik er det. Når oljeinntektene går ned, er det ikke slik at det bare kan pøses på med mer penger. Da må vi også jobbe smartere. Og vi er tydelige i plattformen på at endringene ikke skal føre til for store forskjeller for kommunene fra det ene året til det andre. Vi skal også i fortsettelsen sørge for gode rammer for kommunene, fordi kommunene har et så avgjørende ansvar for mange av de viktigste velferdsområdene i velferdssamfunnet.

Presidenten: Heidi Greni – til oppfølgingsspørsmål.

Heidi Greni (Sp) [10:08:46]: Regjeringens forslag vil fjerne ca. 400 mill. kr av kommunenes inntekter, viser beregninger foretatt av KS. Dette kommer på toppen av bortfall av maskinskatten, det kommer på toppen av sterkt reduserte overføringer til små og mellomstore kommuner. Reduserte inntekter gir reduserte tjenester. Skole, eldreomsorg, barnevern og barnehager vil få reduserte budsjett når det blir mindre inntekter til kom-

munene. Det er ikke slik at eiendomsskatt innføres for å ansette flere rådmenn eller for å slippe å tenke effektivitet. Kommunenes effektiviseringstiltak står ikke noe tilbake for det som gjennomføres i staten.

Høyre-styrte Kristiansand mister 40 mill. kr i inntekter. Senterparti-styrte Haram er redd det nå er deres tur til å måtte innføre eiendomsskatt fordi de ble tvangssammenslått med Ålesund og andre kommuner. 86 pst. av kommunene har innført eiendomsskatt. Det har blitt en nødvendig del av finansieringen. Her er det tre alternativer: eiendomsskatt, statlige overføringer eller nedleggelse av skoler. Er statsråden enig i at skoleelever, eldre og barnehager skal betale regningen når regjeringen nå begrenser kommunenes mulighet til inntekt?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:10:02]: Jeg er oppriktig overrasket over at det spørsmålet kommer fra Senterpartiet. Jeg trodde at den borgerlige regjeringen hadde en alliert i Senterpartiet når det gjelder respekt for eiendomsretten. Er det nå slik at Senterpartiet plutselig har blitt et parti som ivrer etter mer eiendomsskatt? Jeg har oppfattet Senterpartiet, i hvert fall lokalt, som et parti som er opptatt av innbyggerne, som er opptatt av næringslivet. Men her reises det spørsmål som om den eneste redningen for Kommune-Norge er å øke eiendomsskatten.

Jeg er opptatt av at vi skal ha gode skoler, gode barnehager, god eldreomsorg – at vi skal løfte de mest sårbare blant oss. Derfor har regjeringen sørget for gode økonomiske rammer gjennom fire år, og det kommer vi til å fortsette å gjøre. Kommunene må selvsagt jobbe smartere, effektivisere driften, slik staten og privat sektor også gjør. Men at det er Senterpartiet som plutselig ivrer etter mer eiendomsskatt, overrasker meg virkelig.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:11:14]: Det har aldri vært så mange kommuner som har måttet ta inn eiendomsskatt som etter at denne regjeringa overtok. Det er en av grunnene til at mange av dem nå får budsjettene sine til å gå i hop. Det er jo ingen som tar inn eiendomsskatt for moro skyld. Jeg har også registrert at man nå har tenkt å gjøre endringer i eiendomsskatten, slik at det blir satt et tak for dem med enorme boliger eller store hyttepalass, mens man ikke gjør noe i bunn, f.eks. med å sikre et bunnfradrag for dem som har en vanlig, liten bolig eller en liten leilighet. Jeg registrerer at Høyre vil ha en debatt om eiendomsretten, men det er vel like mye eiendomsrett for den som har en liten bolig og en liten inntekt. Så hvorfor velger Høyre å skjerme dem som har mest, og ikke dem som har minst, når eiendomsskatten skal endres?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:12:16]: Det er Stortinget som fastsetter rammene for eiendomsskatten. For inneværende år har Stortinget vedtatt at man det første året skal starte med maks. 0,1 promille og ikke 0,2 promille. Det betyr at det blir en mer forsiktig innføring av eiendomsskatten. Det er blitt mulig å frita fritidsboliger for eiendomsskatt, og maskinskatten er også fjernet. Det er viktig for verdiskaping og arbeidsplasser i Norge. Det er kommunene selv som beslutter om de i det hele tatt skal ha eiendomsskatt, og i tilfelle hvor stort bunnfradraget skal være. Det er heller ikke slik at eiendomsskatten er en skatt som relateres til inntekt. Man kan sitte i et stort hus, som man kanskje har arvet, og man kan ha lav inntekt. Derfor oppfatter mange – og opplever mange – eiendomsskatten som usosial.

Presidenten: Torhild Bransdal – til oppfølgingsspørsmål.

Torhild Bransdal (KrF) [10:13:26]: I den nylig offentliggjorte Jeløya-erklæringen står det mye fint om lokaldemokrati og desentralisering av makt, noe som jeg er veldig glad for, fordi det gir en del muligheter. Jeg har lyst til at vi skal se på spørsmålet om eiendomsskatt som et prinsipielt spørsmål. Hvilken tillit har statsråden til at lokalpolitikere er i stand til å kunne forvalte den lokale beskatningen på en god måte med tillit fra sentrale politikere? Har statsråden tillit til at lokale politikere kan gjøre denne vurderingen? Og til slutt: Det er viktig at det er lokale skatteformer som lokal politikere kan rå over. Er eiendomsskatten en slik skatteform, eller ser statsråden for seg andre skatteformer i framtiden?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:14:26]: Det er et prinsipielt viktig spørsmål som reises, hvilke inntektsmuligheter det skal være. Jeg er ikke noe glad i eiendomsskatt, men jeg mener at det er en lokal skatt som lokaldemokratiet skal beslutte. Men det er Stortinget som setter grenser for dette: Skal den være 0,5 eller 0,7, og hvordan skal den kunne innføres? Det er et spørsmål som Stortinget setter rammer for. Men innenfor de rammene som vi trekker opp, er det lokaldemokratiet som skal beslutte dette.

Ellers er jeg veldig glad for det representanten sier innledningsvis om den nye plattformen for den blå-grønne regjeringen, nemlig at vi vil fortsette arbeidet med å desentralisere makt, flytte makt, til kommunene og det regionale nivået. Der ser jeg frem til godt samarbeid med Kristelig Folkeparti i årene som kommer.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:15:38]: Spørsmålet mitt går til landbruksministeren.

«Forutsigbarhet» og «forutsigbare rammevilkår» er ord som regjeringa ofte strør om seg med når ein snakkar om næringspolitikk. Det gjeld openbert ikkje for landbruksnæringa. Me har ei regjeringsplattform der dei såkalla næringsliberale partia no går inn for å innføre eit næringsforbod. Ein vil altså leggja ned ei lønsam næring i Noreg, ein vil leggja ned pelsdyrnæringa.

Stortinget har hatt ein brei prosess rundt pelsdyrnæringa, med offentleg utgreiing, stortingsmelding, høyring og debatt, og landa for eitt år sidan på, – med støtte frå Høgre og Framstegspartiet – at ein ville ha ei berekraftig utvikling for pelsdyrnæringa, og at ein ville skjerpa krava til dyrevelferd. Norsk pelsdyrnæring skulle ha verdas beste dyrevelferd.

No har ein snudd opp ned på dette. No vil ein altså leggja ned ei næring som bidreg med hundrevis av millonar i eksportinntekter, som sysselset eit par hundre familiar i Norge, og som er ei viktig distriktsnæring.

Senterpartiet har sagt at dei tre partia får fram det verste i kvarandre. Denne saka viser det. Det rammar bygdene, og det rammar norsk landbruk – det er i Framstegspartiets ånd. Det er symbolpolitikk som påfører folk skade, men som ikkje verkar – det er i Venstres ånd. Og Høgre-folka skal altså framleis få lov til å kjøpa pelskåpene sine i konfeksjonsbutikkar rundt om i landet, for omsetning av dette produktet skal vera fullt ut lovleg i Noreg.

Så mitt spørsmål er: Kva er det som har gjort at Framstegspartiet no går inn for eit næringsforbod, og at landbruksministeren, Framstegspartiet og Høgre på eitt år har skifta meining i denne saka?

Statsråd Jon Georg Dale [10:17:35]: Då vi la fram pelsdyrmeldinga – den regjeringa som bestod av Høgre og Framstegspartiet – føreslo vi ei berekraftig utvikling, men basert på bestillinga frå Stortinget greidde vi også ut moglegheitene for ei styrt avvikling av pelsdyrnæringa. Vi konkluderte annleis då. Så har det vore eit val i mellomtida, og vi har no inngått grunnlag for ei ny regjering med Venstre, der dette er eitt av dei gjennomslaga Venstre har fått. Det gjer likevel at vi skal gje denne næringa nødvendige føreseielege rammer, men i ein annan fase enn det tidlegare har vore.

Det har vore strid rundt pelsdyrnæringa i veldig mange år. Det har ikkje vore mitt primære utgangspunkt å ønskje å avvikle denne næringa, men når vi no skal gjere det, er det viktig, både for Høgre, Framstegspartiet og Venstre, at dei både vert gjevne føreseielege rammer gjennom ein nødvendig avviklingsperiode sett til sju år, og at vi lovar næringa at vi no skal gjennomgå ei ordning for å kompensere for dei økonomiske lastene dei vil lide fram til avviklinga skjer – og vi har sagt at det arbeidet

skal skje så raskt som mogleg, slik at det gjev føreseielege vilkår i ei krevjande tid.

Pelsdyrnæringa har vore omstridd. Mange av dei som har stått opp for pelsdyrnæringa, har etter kvart også sett spørsmålsteikn ved om ein i tilstrekkeleg grad har teke inn over seg alvoret i dei politiske bestillingane som er gjevne. No er det min jobb å sørje for at gjennomføringa av den styrte avviklinga skjer på eit vis som gjer at pelsdyrbøndene opplever at regjeringa stiller opp i tråd med det som er signalisert i plattformen, og vi skal gjere det på eit slikt vis at lasta for pelsdyrbøndene, som må avvike innan 2025, blir så lita som råd.

Geir Pollestad (Sp) [10:19:34]: Pels er ei vare som vert omsett internasjonalt. Det at ein legg ned næringa i Noreg, betyr at produksjonen vil skje i andre land med dårlegare krav til dyrevelferd. Dette har ein kostnad. Det vert ofte snakka om at det vert avgrensa økonomisk handlingsrom i åra som kjem. Me må spare. I ein slik situasjon skal ein altså bruka store summar til å leggja ned ei lønsam næring for å flytta dyra til land som har dårlegare krav til dyrevelferd. NILF har anslått ein kostnad – eg trur det var i 2014 – til 7,45 mrd. kr. Det er det denne regjeringa ønskjer å bruka det økonomiske handlingsrommet til framover.

Mitt spørsmål til landbruksministeren er – eg antek at han kan gje eit svar: Kva for kostnadsoverslag har ein gjort med det vedtaket som ein er for no?

Statsråd Jon Georg Dale [10:20:26]: Det er nesten fornøyeleg å høyre at Senterpartiet er bekymra for at vi skal bruke for lite pengar i landbrukssektoren. Det er det første gongen eg opplever.

Men vi har gjort vurderingar på dette. Det ligg også i den pelsdyrmeldinga der vi har vurdert styrt avvikling. Der ligg det ein rapport, så viss leiaren i næringskomiteen har lese den, ser han at Menon Economics har gått gjennom dette og sagt at kostnaden vert anslått å vere 300–500 mill. kr med ein avviklingsperiode på tre til fem år. Det er tal som er nokre år gamle, og som det er behov for å oppdatere. Men vi har likevel relativt god oversikt over kva den økonomiske konsekvensen av dette vedtaket omlag vil vere – basert på dei tala som ligg i pelsdyrmeldinga. Difor må ein òg sjå på korleis det vil slå ut når ein no vel ein lengre avviklingsperiode, som vil gjere det meir føreseieleg for dei pelsdyroppdrettarane som no skal avvike.

Presidenten: Marit Knutsdatter Strand – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:21:34]: Denne beregninga som ble gjort, og som vi fikk se på i november 2014, viste jo at det ville være en kostnad på hele

7,5 mrd. norske kroner for å ha en styrt avvikling av pelsdyrnæringa og kompensere for omstillingen. Når statsråden står her i dag og garanterer denne kompensasjonen, så er mitt spørsmål kort og godt: Tenker Fremskrittspartiet og landbruksministeren nå å bruke av skattebetalernes penger og ta av midlene vi har til bl.a. vei og eldreomsorg, til å dekke denne regningen?

Statsråd Jon Georg Dale [10:22:16]: Det hadde vore ein fordel viss tilleggsspørsmålet tok inn over seg dei svara eg har gjeve til dei føregåande spørsmåla. Det er nemleg at eg ikkje går ut ifrå 7,5 mrd. kr-anslaget. Eg har vist til dei utgreiningane som Menon Economics har gjeve med ein avviklingsperiode på tre til fem år. Eg har sagt at summen truleg går ned viss ein vel ein lengre avviklingsperiode, som vi no har signalisert.

Vi skal laga eit oppdatert anslag på dette, og vi skal etablere kompensasjonsordningar for dei pelsdyrbøndene som må avvike, slik at dei ikkje lir unødig last som følgje av dette vedtaket. Det har vi forplikta oss til gjennom denne plattformen, og det kjem vi til å levere på. Men det ville vore fint for alle om Senterpartiet var litt edruelege når dei presenterer tal, slik at dei ikkje blæs opp forventningane til pelsdyrbøndene, som i utgangspunktet no har vanskelege dagar når dei ser føre seg at dei skal få endra rammevilkåra betydeleg. Difor skal eg vere tydeleg, og vi skal følgje opp dette så raskt som mogleg.

Presidenten: Terje Aasland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Aasland (A) [10:23:29]: Jeg er vel en av dem som nå er glad for at landbruksministeren faktisk vil gå inn for en styrt avvikling av pelsdyrnæringen. Det er et standpunkt Arbeiderpartiet har hatt i flere år. Men det som er hovedspørsmålet her, er om det blir en omstilling eller en nedlegging. Vi vet at mange av dem som driver med pelsdyr i dag, driver på marginale gårdsbruk, hvor pelsdyr er, skal vi si, en binæring til ordinær matproduksjon. Hvis pelsdyrholdet forsvinner, vil det slik sett være en svært krevende situasjon. Gjennom våre vedtak, fra Arbeiderpartiets side, er vi veldig tydelige på at vi må omstille næringen og styrke det grunnlaget som er på det enkelte gårdsbruket, slik at en sikrer at en fortsatt utvikler matproduksjon på de gårdsbrukene som i dag har pelsdyrnæring. Jeg kunne tenke meg å høre hvordan statsråden tenker at han faktisk skal få til en omstilling og ikke en nedlegging, og da spesielt knyttet til de mer marginale brukene rundt omkring i Distrikts-Norge.

Statsråd Jon Georg Dale [10:24:32]: Dette avklarer for så vidt regjeringsplattformen allereie. Der seier vi at

vi i tillegg til å etablere ei kompensasjonsordning skal sjå på om andre tiltak bør setjast i verk for å lette omsillinga til annan landbruksproduksjon for dei produsentane det er aktuelt for. Det er ikkje gjeve at det er alle, for det er rett som representanten Aasland seier, at ein del av desse produsentane held til i tradisjonelt næringsfattige område der moglegheitene for alternativ jordbruksproduksjon kan vere mindre. Det gjer også at vi i regjeringsplattforma seier at vi skal gå i dialog med kommunar der det kan vere tilfellet, og der ein vert sterkt ramma, for å sjå på andre moglegheiter for å handtere dette på ein god måte. Vi har ikkje alle svara på dette i detalj i dag, men vi skal jobbe så raskt så mogleg for å få til desse løysingane og presentere dei for Stortinget, både gjennom eit lovforslag om å ha ei styrt avvikling av pelsdyrnæringa og ved å kome tilbake med kompensasjonsordningane.

Presidenten: Arne Nævra – til oppfølgingsspørsmål.

Arne Nævra (SV) [10:25:38]: Det er en kjent sak at Senterpartiet og SV har stått i opposisjon til Fremskrittspartiet og regjeringen i mange landbruksspørsmål. Men når det gjelder dyr med pels på, dyr med hår på, er vi i SV ganske uenige med våre samarbeidspartnere i Senterpartiet. Vi vil ha reven ut av burene, og så vil vi ha noen ulv i naturen, og Senterpartiet vil det motsatte. Så i dag hyller jeg for så vidt statsråden fra Fremskrittspartiet i saken om pelsdyr.

Det som er spørsmålet mitt, er: Når ser statsråden at forslaget kommer til Stortinget? Har man en slags framdriftsplan, så vi kan forberede oss på den debatten?

Statsråd Jon Georg Dale [10:26:27]: Eg er usikker på om det er innanfor parlamentarisk skikk og bruk, men eg trur eg kan betrakte dette som ei noka klam omfamning dersom det gjeld alle dyr med hår på. Dersom det er landbruksforståinga i SV, at det berre er pelsdyra som har hår på seg, kjem vi til å ha betydelege utfordringar i desse landbruksdiskusjonane i tida framover! (Munterheit i salen.) Vi skal jobbe så raskt som mogleg med dette, med sikte på at pelsdyrbøndene skal få ei så rask avklaring som mogleg. Det gjer at vi både vil jobbe med lovforslag, vi vil jobbe med kompensasjonsordning, og vi vil drøfte med partane i jordbruksoppgjeret for 2019 korleis vi best skal vareta omstillingsperioden fram til avviklinga ved utgangen av 2024. Eg er innstilt på å jobbe så raskt som mogleg. Nokon nærmare tidsplan for det er ikkje klar.

Presidenten: Steinar Reitan – til oppfølgingsspørsmål.

Steinar Reiten (KrF) [10:27:30]: Statsråden er fra Volda, og han har god kjennskap til pelsdyrmiljøet som er i verdensklasse, og som gjennom generasjoner har

gitt grunnlag for bosetting og næringsvirksomhet i den vesle bygda Øye i nabokommunen Ørsta. Innerst i Hjørundfjorden går fjellsidene stort sett rett ned i fjorden, og det er svært sparsomt med dyrkbar jord som ikke allerede er tatt i bruk. For to år siden fikk jeg gleden av å besøke dyktige næringsdrivende i det pelsdyrmiljøet, sammen med representanter fra Møre-benken. Vi besøkte pelsfarmer der alt var på stell, med god dyrevelferd, noe som også ble bekreftet av Mattilsynet. I går sto en av pelsdyrfarmerne som var vertskap for oss, fram på NRK Møre og Romsdal. Han kalte det en katastrofe for bygden deres at den blå-grønne regjeringen nå vil avvikle pelsdyrnæringen.

Med sin kjennskap til næringsliv og topografi i bygda Øye innerst i Hjørundfjorden, ser statsråden for seg at det er mulig å få til en omstilling til ny næringsvirksomhet som kan erstatte inntektene fra pelsdyrnæringen i Øye?

Statsråd Jon Georg Dale [10:28:26]: Eg besøkte pelsdyrbøndene på Øye i fjor. Det er ingen tvil om at det er flinke folk som er opptekne av dyrevelferd, og difor hadde vi eit anna utgangspunkt enn det som no vert konklusjonen. Eg skal gjere mitt for at vi greier å få ei omstilling som også dei kjem tenleg ut av. Men er det noko sunnmøringar kan, så er det å omstille seg. Så viss det er nokon pelsdyrbønder eg ikkje er bekymra for – eller minst bekymra for, i alle fall – er det dei som bur i ein fjord med store, nye moglegheiter. Hjørundfjorden er jo den nye Geirangerfjorden på Sunnmøre. Koplinga mot turisme er stor, veksten rundt hotellet er formidabel, det er enormt mange driftige folk som er i stand til å finne nye bein å stå på – og vi skal gjere det vi kan for å lette omstillinga.

Presidenten: Per Espen Stoknes – til oppfølgings-spørsmål.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:29:24]: Jeg vil gratulere statsråden med ny regjeringserklæring. Jeg tillater meg også å gratulere med enigheten om å avvikle pelsdyroppdrett, selv om dette ikke er Fremskrittspartiets politikk. Avviklingen vil, etter De Grønnes mening, ha stor og positiv betydning for dyrevelferd i Norge, men betydningen blir enda større hvis vi samtidig forbyr import av produkter fra pelsdyroppdrett. Et forbud i Norge vil juridisk sett åpne muligheten for å iverksette et forbud mot import av tilsvarende produkter fra pelsdyroppdrett, ofte produsert med dårlig – kanskje enda dårligere – dyrevelferd andre steder.

Så vårt spørsmål er: Vil statsråden utrede og benytte denne muligheten?

Statsråd Jon Georg Dale [10:30:07]: Svaret på det er nei. Eg trur ikkje det går an å lukke Noregs grenser for

importert pels. Når det gjeld den pelsdyrproduksjonen vi har i Noreg, er i utgangspunktet ca. 99 pst. berekna på eksportmarknaden. Det går alltid an å meine at vi ikkje skal kunne omsetje pels i norske butikkar, men å sjekke alle koffertane til folk som reiser inn til Noreg, for å sjå om det kan liggje ein pels oppi, vil i praksis vere uråd og ikkje hensiktsmessig. Difor er det ikkje eit alternativ.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovedspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:30:54]: Mitt spørsmål går til statsråd Sanner.

Ingen regjering har hatt så mye penger å rutte med som denne, og regjeringen har vært veldig raus med skatteletter til dem med store formuer. Samtidig er det mange som sliter med inntektene og med boutgiftene sine.

De siste fem–seks årene er det 16 000 færre som får bostøtte i Norge. Det skjer samtidig med at boutgiftene har økt med 18 000 kr og gjennomsnittsinntekten til dem som får bostøtte, har sunket med 7 000 kr – ifølge Husbanken. Ja, de sier til og med at bostøttereglene nå er slik at minstepensjonister regnes som en høyinntektsgruppe. SV mener at bostøtten må økes kraftig. Det trengs, for regjeringen har også latt være å utgiftsregulere grensene i mange år. Regjeringen sier at barnefamilier skal få mer. Budsjettet til neste år varsler at færre skal få. At barnefamilier får mer, er bra, men når regjeringen nå skal målrette bostøtten mer, må man spørre seg: Hvem er det da som skal få mindre?

Det å målrette bostøtten mer, slik som regjeringen varsler i regjeringserklæringen, må bety at det er noen som i dag får, som ikke lenger skal få. Nå bruker vi altså mindre penger på bostøtte enn det vi gjorde for seks–sju–åtte år siden. Hvilke er det nå som regjeringen mener ikke skal få bostøtte lenger, som i dag får det?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:32:57]: Jeg er enig i det representanten Andersen sier om bostøtten, at den kanskje er – nei, jeg vil si at den er – vårt viktigste boligsosiale virkemiddel. Det er bakgrunnen for at vi gjennom den forrige fireårsperioden sørget for at bostøtten ble bedre. Den er blitt bedre ved at vi nå sørger for at bostøtten reguleres i henhold til prisutviklingen innenfor boligmarkedet. Den ble underregulert gjennom mange år. Vi har rettet opp de feilene som SV gjorde i regjering. Vi har sørget for at bostøtten har blitt bedre for barnefamilier, at man kan få bostøtte også hvis man bor i bokollektiv, og vi har sørget for at bostøtten tar utgangspunkt i siste måneds inntekt og ikke i hva man tjente for to år siden. Det er målretting. Det er å gjøre bostøtten bedre.

Så varsler vi nå i regjeringserklæringen at vi vil gjøre bostøtten enda bedre for barnefamilier. Det betyr ikke at andre skal få mindre. Vi mener at bostøtten er det vik-

tigste boligsosiale virkemiddelet. Vi har nå gjennom fire år løftet det boligsosiale området slik at det i dag er langt færre bostedsløse. Det var 6 000 bostedsløse. Nå er det 4 000. Vårt mål er at det ikke skal være noen som trenger å være bostedsløse i Norge. Vi skal fortsette å bidra til at flere kan gå fra å leie bolig til å eie bolig. Det er en stor verdi at folk flest har mulighet til å eie sin egen bolig, og vi har gjennom ulike boligsosiale tiltak tenkt å fortsette med å sørge for at folk har et trygt og godt sted å bo.

Karin Andersen (SV) [10:34:59]: Det kan bare være inni hodet på en statsråd fra Høyre det er mulig å tenke at bostøtten har blitt bedre, når det altså er færre som får, og når de som får, får dekket en mye mindre del av boutgiftene sine enn før.

I neste års budsjett varsles det kutt i bostøtten, så bostøtten har ikke blitt bedre, den har blitt dårligere. Og da er det grunn til å spørre: Bedre for hvem? Det har vel blitt bedre for statskassen, i og med at vi betaler mye mindre ut i bostøtte nå enn vi gjorde før. Men jeg savner at statsråden nå kan forklare hvorfor de rikeste blant oss trenger skattelette til sine store hyttepalass, mens vanlige folk, pensjonister og uføre ikke skal få bostøtte – hvorfor det er en viktigere sak for Høyre å gi skattelette til dem som har råd til store hyttepalass, og ikke mer bostøtte til dem som bare trenger en vanlig bolig.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:36:07]: Jeg anerkjenner fullt ut representanten Andersens sterke sosialpolitiske engasjement. Men det er ikke slik at det ikke er noen minstepensjonister som sitter i et stort hus og betaler eiendomsskatt. Det er faktisk ganske mange med lav inntekt som må betale en høy eiendomsskatt, og som opplever det som usosialt.

Det var SV i regjering som unnlot å sørge for at bostøtten ble tilpasset uførereformen. Det var SV i regjering som ikke bidro til at bostøtten ble regulert i henhold til prisutviklingen, men ble underregulert. Vi har rettet opp dette.

Jeg mener at det fortsatt er behov for å bedre bostøtten, slik at de som har de største behovene, også får den. Derfor løfter vi spesielt frem barnefamilier i Jeløya-plattformen. Så er det selvsagt rom for også å diskutere andre endringer. Vi ønsker å sørge for en god bostøtte for dem som trenger det.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgingsspørsmål – først Kari Elisabeth Kaski.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:37:31]: Det er umulig ikke å se at det er en rød tråd som går gjennom regjeringsplattformen. En gir lettelsers som i størst grad kommer dem med høyest formuer til gode, samtidig som innstrammingene rammer dem som har minst. Bostøt-

ten er et eksempel på dette. Den går nå til færre enn før, til tross for et økt behov, og regjeringen har ikke rettet opp etterslepet. Og plattformen varsler ytterligere innstramminger, eller «målretting», som vi hører at høyresiden kaller det.

Så vil statsråden ha oss til å tro at eiendomsskatten i Norge, som går til mer velferd for alle, er usosial. For det er visstnok ingen sammenheng mellom stort og dyrt hus, arv og hvor mye penger man har. Mon det – det er en påstand som må belegges grundigere fra statsrådets side. Men spørsmålet er om statsråden ser at det er grunnleggende urettferdig – og nok også oppleves slik – at eiendomsskatten reduseres mest for dem som har mest, samtidig som bostøtten for dem som har minst, blir redusert.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:38:40]: Det er åpenbart at man kan lese Jeløya-erklæringen på ulikt vis. Jeg har sittet sammen med Venstre og Fremskrittspartiet og diskutert hvordan vi kan løfte sårbare grupper, hvordan vi kan hjelpe familier med lav inntekt, hvordan vi kan få til en inkluderingsdugnad så flere av dem som har funksjonsnedsettelse eller hull i cv-en, kan komme inn i arbeidslivet, og hvordan vi kan føre en bedre integreringspolitikk. Det er de spørsmålene vi har diskutert på Jeløya, og det er de spørsmålene vi løfter frem i plattformen.

Så kan vi være uenige når det gjelder eiendomsskatt. Jeg mener at det er et lokalt spørsmål som skal avgjøres lokalt, men vi mener at Stortinget må sette en grense for hvor høy den skal være, for eiendomsskatten kan være usosial for mange enkeltmennesker. Når det gjelder bostøtten, har vi sørget for at den blir mer målrettet, og målretting betyr at de som har behov for det, får det, og det mener jeg er riktig.

Presidenten: Siri Gåsemyr Staalesen – til oppfølgingsspørsmål.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [10:40:00]: I den nye plattformen står det veldig fint at regjeringen har som mål å ha et samfunn med små forskjeller. Videre står det at regjeringen ønsker å få til en målrettet innsats mot fattigdom. Her sier de også at de ønsker å forsterke det boligsosiale arbeidet.

Mitt spørsmål er: Hvor fattig må en barnefamilie være for å kunne motta bostøtte, og ser regjeringen for seg å øke rammen for bostøtten og på den måten forsterke det boligsosiale arbeidet?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:40:34]: Bostøtten er det viktigste boligsosiale tiltaket og er for mange helt avgjørende for at de har et trygt og godt sted å bo. Derfor har vi, som jeg også har redegjort for i tidligere svar, sørget

for at bostøtten har blitt bedre ved at man ikke lenger får bostøtte målt opp mot inntekten man hadde for to år siden, men mot den inntekten man har i dag, og ved at barnefamiliene også kommer bedre ut. Og vi ønsker å styrke bostøtten for barnefamiliene også i årene som kommer.

Vi skal være stolte av å leve i et samfunn med små forskjeller. Det er en verdi som ikke tilhører venstresiden eller høyresiden; det er en norsk verdi. Det at det er kort avstand mellom velgere og politikere, at det ikke er for store forskjeller, er viktig i vårt samfunn. Regjeringserklæringen har mange gode tiltak som vil bidra til at vi kan løfte sårbare grupper, og til at flere kommer i arbeid og kan leve av egen inntekt.

Presidenten: Willfred Nordlund – til oppfølgingsspørsmål.

Willfred Nordlund (Sp) [11:41:46]: Antallet mottakere av bostøtte er synkende. Jeg registrerer statsrådets engasjement for boligsosialt arbeid, men når man hører svarene på spørsmålene her, kan man lure på om man er i samme verden. Jeg må i hvert fall si at verken undertegnede, Leieboerforeningen eller Fattignettverket Norge deler statsrådets oppfatning av at ordningen med bostøtte er blitt mer målrettet og dermed bedre. Det er ikke nødvendigvis noen sammenheng her – at om man målretter, så blir en ordning bedre. Det kan også bety at man innskrenker muligheten for at flere kan få, fordi man ønsker å redusere kostnadene. Det var for så vidt andre inne på tidligere her.

Mine spørsmål er: Mener statsråden det er forsvarlig at det er stadig flere med lave inntekter som mister retten til bostøtte, og vil han se på muligheten for å rette opp de skjevhetene som inntrådte da vi innførte uføre-reformen?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:42:51]: Jeg mener at vi må ha et åpent sinn for å kunne gjennomføre ulike forbedringer i bostøtten. Det er en realitet at bostøtten ble underregulert gjennom mange år. Det gjorde at færre fikk. Det har vi rettet opp i ved at bostøtten nå er tilpasset utviklingen i boligmarkedet. Det er en viktig systemforbedring som gjør at bostøtten følger utviklingen, og som gjør at man treffer dem som har behov. Det at bostøtten tidligere ble målt mot inntekt som kunne være ett-to år gammel, gjorde at mange måtte betale tilbake bostøtte fordi de hadde fått for mye. Vi har gjort en del systemendringer som jeg mener gjør at bostøtten blir bedre. Så skal vi diskutere med Stortinget, med vårt samarbeidsparti Kristelig Folkeparti, hvilke endringer vi skal gjøre, og vi har løftet frem barnefamiliene spesielt i Jeløya-erklæringen.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Steinar Reiten (KrF) [10:44:10]: Mitt spørsmål går til landbruks- og matministeren.

Etter at den nye regjeringsplattformen ble presentert, har det vært mye oppmerksomhet rundt ulike saker, og i landbrukskapitlet har det vært avvikling av pelsdyrnæringen som har fått mest oppmerksomhet. Men jeg har selv sagt lest plattformen nøye, og legger merke til at regjeringen vil ha liberaliseringer av konsesjonsloven, utrede konsekvensene av å avvikle odelsloven og grunnlovsvernet av odelsretten, samle landbrukslovgivningen i færre lover og avvikle konsesjonsplikten og boplikten på skogeiendommer.

Plattformen ble ikke godt mottatt av faglagene i landbruket, og det må også kunne sies å være godt kjent at Kristelig Folkeparti og regjeringen har vært uenige om mangt og mye når det gjelder liberalisering i landbrukssektoren i forrige periode.

Det jeg tror mange spør seg om nå, er hva slags landbrukspolitikk en ny, utvidet regjering vil føre framover. Så mitt spørsmål til statsråden er: Skal denne regjeringserklæringen leses som at liberalisering er hovedvirkemidlet til regjeringen innenfor landbrukspolitikken?

Statsråd Jon Georg Dale [10:45:36]: Stortinget kjem til å få sjå ein føreseieleg landbrukspolitikk, slik det har vore i den perioden vi har bak oss, og som har gjort at vi har lagt til rette for auka verdiskaping frå skogen, bygd ut infrastruktur som har gjort det mogleg å hogge meir, og lagt til rette for ei god utvikling i jordbruket.

Men denne regjeringa kjem også til å vere oppteken av privat eigedomsrett, og det trudde eg også at Kristeleg Folkeparti var. Eg trur difor vi skal finne gode løysingar også i tida framover.

Stortinget har så seint som i juni, og i tilleggsmærknad i desember, vist til at det framleis kan vere behov for endringar i konsesjonslova, f.eks. for å sørgje for at folk som i dag driv jordbrukseigedomar, i større grad kan eige dei eigedomane dei driv. Det er eit utgreiingsarbeid i gang som regjeringa vil ta stilling til, men som ein prinsipielt avklarar, og der ein ser på slike endringar i plattformen.

Samtidig kan ein ikkje oppleve det å setje ned eit lovutval for å samle landbrukslovgjevinga i færre lover som ein trussel. Tvert imot er det slik at veldig mykje av regelverket vi har på jordbruksområdet, er ganske gamalt, og tilpassa ein heilt annan driftsstruktur enn vi har i dag. For eksempel er beitelova og gjerdelova, som ikkje har vore justerte sidan 1960-talet, openbert lover som det er behov for å sjå på. Ein av dei tinga som er krevjande i jordbruket, er å ha oversikt over alle dei plassane ting er regulerte. Det ville vore hensiktsmessig, heilt utan at ein

går inn i substansen i forslaga, å samle dette i færre lover enn i dag, noko som ville gjere det meir oversiktleg.

Denne regjeringa kjem til å føre ein føreseieleg landbrukspolitikk som legg til rette for å bruke arealressursane våre til å produsere meir mat. Derfor gler det meg at matproduksjonen i Noreg er større enn nokon gong, at inntektsveksten til bøndene dei fire siste åra har vore dobbelt så høg som for andre grupper, at stadig fleire investerer, at mange unge ser til jordbruket for å skape sitt nye arbeid der. Så dette kjem vi til å få til i fellesskap.

Steinar Reiten (KrF) [10:47:39]: I svaret er statsråden inne på inntektsvekst for bøndene. Plattformen til den nye, utvidede regjeringen slår fast at målet er at mest mulig av bondens inntekter skal hentes fra markedet, samtidig som plattformen også sier at regjeringen skal jobbe for å bygge ned tollbarrierer.

Det særnorske kostnadsnivået gjør at tollbarrierer er en nødvendighet for å opprettholde muligheter for å hente inntekter fra markedet. Samtidig vet vi at det på mange landbruksprodukter allerede i dag er lite reelt tollvern igjen.

Er statsråden enig i at det er utfordrende å hente inntekter i markedet hvis tollvernet blir redusert?

Statsråd Jon Georg Dale [10:48:20]: Ja, det er det, og det er difor vi må jobbe systematisk for både å passe på kostnadsutviklinga i norsk jordbruk og styrkje konkurransekrafta vår. På veldig mange område har vi det høgaste tollvernet vi kan ha i samsvar med internasjonale forpliktingar, og også der taper vi konkurransekraft viss vi heile tida fokuserer på tollvern i staden for på korleis vi styrkjer vår eiga konkurransekraft mot dei importerte varene.

Men denne regjeringsplattformen seier først og fremst at vi skal ha gjensidig nedsetjing av toll gjennom handelsavtaler eller bilaterale avtaler når det er hensiktsmessig for Noreg. Det er heilt avgjerande viktig for ein næringspolitikar, nesten uansett kva for eit parti ein representerer i Stortinget, at vi tek vare på norske interesser. Handel er heilt grunnleggjande for Noreg. Utan handel med verda rundt oss hadde også jordbruket hatt for lite ressursar til å produsere det vi produserer i dag. Difor må vi klare å balansere dette også i framtida.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Olaug V. Bollestad.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:49:33]: I næringskomiteens budsjett rett før jul viser et flertall til at Omsetningsrådet har fått i oppdrag å gjennomgå markedsbalanseringen i landbruket. Det er naturlig at Opplysningskontorets rolle og finansieringsmodell inngår i dette arbeidet.

Mitt spørsmål til statsråden er: Har regjeringen konkludert på forhånd med hensyn til den utredningen som nå foregår? Den sier i plattformen at den vil fjerne muligheten til å bruke omsetningsavgift til generell eller generisk markedsføring av landbruksprodukter.

Statsråd Jon Georg Dale [10:50:21]: Den utgreiinga Stortinget har bestilt, skal eg sørgje for vert levert. Eg har ikkje konkludert om noko før ho ligg føre. Men det regjeringsplattforma avklarar, er ein prinsipiell motstand mot at norske bønder, f.eks. storfeprodusentar i Noreg i dag, betaler omsetningsavgift for å auke den generiske marknadsføringa av storfekjøtt som vi må importere frå utlandet. Norske storfebønder betaler for reklame for importert storfekjøtt, samtidig som dei meiner at dei sjølve har for låg inntekt.

Ein må av og til evne å prioritere, og eg gjer det. Difor har eg vore ærleg med jordbruket om at viss ein meiner at generisk marknadsføring er viktig, har eg ikkje behov for å regulere vekk moglegheita til å drive med det. Men at staten gjennom Landbruksdepartementet skal påleggje kvar enkelt bonde ein viss avgiftssats for å reklamere for importerte produkt, er eg usikker på om den norske bonden er tent med.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:51:36]: Me har fått ei regjeringsplattform som bidreg til liberalisering, som peiker på svekt tollvern osv. Men det står òg at ein skal basera seg på det som dei fire partia vart einige om i jordbruksmeldinga som vart behandla våren 2017.

Etter at meldinga vart behandla våren 2017, har det eigentleg skjedd berre éin stor ting, og det er at Høgre, Framstegspartiet og Venstre har mista fleirtalet sitt i Stortinget.

Me snakkar om at det skal vere føreseielege vilkår for næringslivet. Då er spørsmålet mitt til statsråden, som eg håpar han kan svara ja på: Føler landbruksministeren seg forplikta og bunden av innstillinga til denne jordbruksmeldinga, som er ei klar føring for jordbrukspolitikken dei neste åra? Vil han leggja henne til grunn i landbrukspolitikken i åra som kjem, eller vil han shoppa fritt imellom og ta omkampar der det passar seg?

Statsråd Jon Georg Dale [10:52:38]: Antydninga om at statsråden ikkje har tenkt å følgje opp Stortingets vedtak heile tida, er det ikkje grunnlag for. Tvert imot seier vi jo i denne regjeringsplattforma at vi vil basere hovudlinjene i landbrukspolitikken på den forståinga som dei fire ikkje-sosialistiske partia stilte seg bak. Dei partia har framleis fleirtal.

Eg innser at det er trasig for Senterpartiet å sitje i opposisjon. Eg er veldig glad for at dei skal fortsetje med det i fire år til, for det vil gje grunnlag for vekst og sysselsetjing i distrikta òg i framtida, det gjev grunnlag for inntektsvekst for bøndene, det gjer at jordbruksarealet framleis kan haldast i hevd, det kan gjere at færre bønder legg ned enn då Senterpartiet sist styrte. Så eg er heilt sikker på at dei fire partia som gjekk til val på å sørgje for at Erna Solberg framleis skulle vere statsminister, kjem til å forvalte det ansvaret på eit vis som gjer at vi fortset å levere god landbrukspolitikk ògså i åra framover. Og heldigvis vil det på mange måtar fendre Senterpartiets moglegheit til å stå fast i alle gamle løysingar.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:53:41]: Fremskrittspartiet, Venstre og Høyre varsler å kutte i fellesskapets satsing på norsk matproduksjon gjennom å si at nå skal inntektene til bonden i størst mulig grad hentes ut av markedet, samtidig som det er et press på klok og fornuftig politikk for stabile priser. Dette vil gå ekstra hardt ut over mindre og mellomstore bruk – naturligvis fordi man ikke har muligheten til å produsere så store volum.

Vi er sterkt bekymret for mulighetene for lokalt næringsliv og ikke minst mulighetene for å produsere mat på mindre og mellomstore bruk rundt omkring i landet vårt hvor de er avhengige av en spredt jordressurs mellom fjord og fjell.

Vi lurar derfor på: Er dette i praksis en melding fra Jeløya om at mindre og mellomstore bruk skal ut av det norske landbruket?

Jon Georg Dale (FrP) [10:54:58]: Dette er ei heilt utruleg tilnærming.

Norske bønder er jo stolte av at dei hentar mesteparten av inntektene sine i marknaden. Bondelaget skryt stadig vekk av at 70 pst. av inntektene til norske bønder ikkje er henta i statsbudsjettet, men i marknaden. Føresetnaden for at norske bønder skal lykkast, ikkje berre med å produsere større volum, men med meir mangfald, er jo at dei rettar seg mot marknaden og ser kva moglegheiter marknaden gjev både for produktutvikling og for auka inntening. At marknaden skal vere bonden sin verste fiende, er ei heilt utruleg tilnærming frå Arbeidarpartiet – og heldigvis ei tilnærming Arbeidarpartiet aldri har hatt når dei har styrt. Den norske bonden har ikkje ein sjanse om han ikkje er på lag med marknaden. Og den norske forbrukaren er jo den norske bonden sin beste kamerat, som handlar norsk i dei fleste tilfella, som vel norske produkt, og som vil ha landbruk over heile landet.

Å setje opp eit skilje mellom forbrukaren og produsenten, slik som Arbeidarpartiet her forsøker, er ei heilt

utruleg tilnærming, som eg håpar Stortinget ikkje har tenkt å ta.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Sverre Myrli (A) [10:56:16]: Spørsmålet mitt er til samferdselsministeren.

Norge er et land med mye vær, og de siste dagene har det vært mye snøvær mange steder. Hvert år skjer det samme når snøen kommer: Utenlandske vogntog blir stående fast eller kjører av vegen og skaper store trafikkproblemer. I dag er avisene fulle av oppslag med lastebiler – de fleste av dem utenlandske – som i går sto fast. Her har jeg dagens oppslag i Romerikes Blad som et eksempel. Her sier Øst politidistrikt at bare i det politidistriktet sto i går 18 vogntog fast, og politiet bekrefter at de aller fleste av dem er utenlandske.

Etter mitt skjønn er dette et økende problem på norske vinterveger. Det kontrolleres mer, og det gjøres mye, ja – men åpenbart ikke nok. Det er flere og flere utenlandske lastebiler – mange av dem ikke skodd og utrustet for norske vinterforhold i det hele tatt.

Spørsmålet mitt til samferdselsministeren er rett og slett: Hvorfor lar myndighetene dette skje, og hvorfor stoppes ikke disse trafikkfarlige vogntogene på grensa før de kjører rundt i Norge og skaper store problemer?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:57:55]: Det er et spørsmål som jeg stilte meg selv mange ganger da jeg satt i opposisjon, og derfor var dette noe av det første vi grep fatt i da vi kom i regjering. Vi gikk inn og strammet inn regelverket, noe som gjør at der Arbeiderparti-regjeringen krevde vinterdekk kun på forhjul, har vi krevd vinterdekk på alle hjul på et vogntog. Vi har økt kontrollvirksomheten kraftig. Når vi reiser rundt og snakker med kontrollørene i Vegvesenet nå, bekrefter de at antallet utenlandske vogntog som er dårlig skodd, har gått kraftig ned fordi reglene er strammet inn. Virkemidlet for å stoppe kjøretøy og holde dem igjen ved bruk av hjullås er nå innført. I tillegg er det flere kontroller av at man har kjetting i kjøretøyet.

Vi jobber også aktivt opp mot våre internasjonale venner for å få en gjensidig regel i førerkortet om at en skal ha vinterkompetanse for å kjøre på veiene. Det er et litt lengre lerret å bleke. Det er viktig at vi har et internasjonalt førerkortregelverk som gjør at norske sjåfører lett kan kjøre i utlandet, på samme måte som utlendinger skal kunne kjøre i Norge. Men vi har ikke gitt opp det arbeidet, og senest for et par uker siden møtte en av mine statssekretærer en europeisk kollega nettopp for å diskutere bl.a. dette og kabotasjereguleringen.

I tillegg har vi jobbet godt opp mot Justisdepartementet for å sikre at politiet kan beordre vogntog som kjører seg fast, flyttet, og at en ikke kan få lov til å sitte og

nærmest vente på våren i håp om å unngå kostnadene ved det.

Når vi også ser på ulykkesstatistikken og ulykkesfrekvensen, ser en at antall ulykker som vogntog har vært involvert i, har gått kraftig ned de siste årene. Jeg har ingen forskningsbelegg for å påvise at det har med innstramming i regelverket, økt kontroll o.l. å gjøre, men det er god grunn til å tro at det skjer samtidig. Vi har også veldig god kontakt med Norges Lastebileier-Forbund og andre i transportbransjen for å se på hvordan vi kan få enda mer målrettede kontroller nettopp for å hindre at dårlig skodd både norske og utenlandske vogntog – ikke minst de siste – kjører på norske veier.

Sverre Myrli (A) [10:59:57]: Jeg tror helt sikkert at det gjøres mye fra myndighetenes side. Denne regjeringen gjør mye, forrige regjering gjorde mye, men det gjøres åpenbart ikke nok. Det må sterkere lut til.

Mange av de utenlandske lastebilene gjør ikke opp for seg i Norge. Derfor er det innført en ordning med obligatorisk bombrikke for alle lastebiler. Problemet er at det hjelper ikke, de betaler ikke regningene sine likevel. Derfor virker det å være stor enighet om, både i transportnæringen og i hele bransjen, at det må etableres et system der det må være betalt inn penger på bombrikka før kjøretøyet kjører inn i Norge. På den måten kan vi få luket ut noen av verstingene. Alle sier dette er en god idé, men det er enda ikke trådt i kraft.

Spørsmålet mitt er rett og slett: Når blir det krav om at det skal være betalt inn penger på bombrikkene før utenlandske kjøretøy kjører inn i Norge?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:01:03]: For det første: Jeg forstår godt at Arbeiderpartiet ønsker å være med og ta æren for den politikken dagens regjering fører, men det er faktisk sånn at flesteparten av de forbedringene som jeg snakket om, er blitt innført fordi dagens regjering sitter. I åtte år etterlyste vi mange av de samme tingene, f.eks. bruk av hjullås, uten at forrige regjering gjennomførte det. Arbeiderpartiet kan himle litt med øynene over at argumentene kommer fram, men det er likevel et fullstendig faktum.

Når det gjelder forhåndsbetalt bombrikke, er det noe regjeringen ønsker, og vi har også, gjennom Vegvesenet, sagt at vi ønsker å ha et nytt datasystem for bompengesystemet som gjør at en kan inkludere det i systemet. Det har vi også hatt ute på anbud. Dessverre endte det opp i en konflikt med leverandør/produsent, som gjør at det ikke har trådt i kraft, men det er allikevel en målsetting vi skal ha.

Vi har likevel gjort mye arbeid for å sikre at de bompengeregningene og de avgiftsregningene som sendes, faktisk betales, og vi ser at betalingsprosenten har gått kraftig opp. Nå er det snakk om noen prosent som ikke

gjør opp for seg, mens det var titalls prosent da vi overtok.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Arild Grande.

Arild Grande (A) [11:02:15]: Dette handler om sjåførenes og ikke minst norske bilisters trygghet. Jeg er overrasket over hvor passiv regjeringen og statsråden er i disse sakene. Det vises til noen forslag som er gjennomført, men i det store og det hele ser vi at problemene øker i omfang og sprer seg til stadig flere bransjer. Det vi har sett, er at det tegner seg et bilde av at opposisjonen har vært utålmodig i disse sakene og fremmet en rekke forslag, men regjeringen stemmer det ned. Senest for en måned siden fremmet vi forslag i Stortinget om at Arbeidstilsynet og Statens vegvesen burde ha muligheten til å kreve dokumentasjon på at lønns- og arbeidsvilkårene for lastebil- og bussjåførene er i tråd med allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkår. Hvorfor mener regjeringen at det ikke er viktig også å sjekke lønns- og arbeidsvilkårene for sjåførene, i tillegg til å sjekke kjøretøyene?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:03:20]: Jeg er litt overrasket over strategien til Arbeiderpartiet når en har så lite å vise til fra de åtte årene en styrte, og det har skjedd så mye de siste fire årene, og så later en som at ingenting har skjedd likevel. Jeg listet opp en rekke tiltak som dagens regjering har igangsatt på eget initiativ de foregående fire årene da representanten Myrli stilte sitt spørsmål. Det er altså gjennomført langt flere kontroller, det er strengere regelverk, det er sterkere virkemidler, og en krever inn mer av de bøtene. Problemstillingen er ikke ny, men den blir håndtert på en helt annen og mer offensiv måte nå.

Det er heller ikke riktig at det har blitt fremmet en rekke forslag fra Arbeiderpartiet som regjeringspartiene har stemt imot, men det er riktig at det er blitt stemt imot noen av forslagene, fordi de har kommet etter at regjeringen allerede har satt i gang arbeidet. Det er litt meningsløst for Stortinget å vedta noe som regjeringen allerede har varslet at en arbeider med.

Når det gjelder samarbeidet mellom Vegvesenet, politi, Arbeidstilsynet o.l., har det også blitt styrket kraftig de siste årene. Jeg ser også at Norges Lastebileier-Forbund på sine nettsider gir ros nettopp til den bedre koordineringen som nå skjer, og som også ble framlagt i en stortingsmelding for ikke veldig lenge siden.

Presidenten: Ivar Odnes – til oppfølgingsspørsmål.

Ivar Odnes (Sp) [11:04:31]: Vi må øg i år konstatere at vi har fått vinter i Noreg, med mykje snø og værforhold som gjer det utfordrande for dei vegfarande. Særleg fjellovergane våre vert flaskehalsar som ofte vert stengde av vær, eller av vogntog som har vorte ståande fast eller har hamna utanfor vegen. Dette har vore drøfta før, og samferdselsministeren har varsla ulike tiltak for å redusere det, som f.eks. glattkøyringskurs for utanlandske sjåførar før dei køyrer inn i Noreg.

Arve Wangensteen i Vang Auto AS, som etter kvart er vorten stor på bilberging på grunn av mange oppdrag, særleg på E16 gjennom Valdres, kan fortelja at fordelinga mellom utanlandske og norske selskap som treng bilberging, er om lag 70/30. Eit trekk som no er meir vanlig, er at det er utanlandske sjåførar på norske bilar. Hovudutfordringa, slik Wangensteen ser det, er likevel ikkje dei utanlandske sjåførane, men vegbreidd og vegstandard på E16 gjennom Valdres – der det står att å verta oppgradert til 8,5 meters breidd.

Spørsmåla er: Vil statsråden no ta reelle grep som verkar, og som reduserer talet på ulykker med utanlandske sjåførar? Og vil statsråden ta opp att forseringa når det gjeld utbygginga av resterande E16 gjennom Valdres?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:05:46]: Kvaliteten på veiene våre er åpenbart en av problemstillingene når en snakker om vinterstengte veier, ikke bare i Valdres, men i hele landet. Derfor har dagens regjering økt bevilgningene til å bygge nye veier kraftig, og også mer enn doblet bevilgningene til å vedlikeholde veiene sånn at de ikke lenger forfaller slik de gjorde da Senterpartiet styrte, men at de nå faktisk blir stadig bedre. Det at en har et godt veigrunnlag, er en viktig del av det å sikre at brøyting o.l. kan fungere på en god måte.

Når det gjelder påstanden om at det nesten ikke skjer noe når det gjelder utenlandske sjåførere, minner jeg bare om at ulykkesstatistikken sier det motsatte. Det er jeg veldig glad for. Det at en har en markert nedgang i antallet ulykker – både drepte og hardt skadde – der vogntog er involvert, tyder på at det skjer noe. Jeg er litt overrasket over at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet gir inntrykk av det motsatte, når statistikken viser at det går i riktig retning. Men vi er ikke i mål. Det er derfor vi opprettholder et høyt kontrollnivå. Det er derfor vi sørger for at det fortsatt jobbes med regelverket, for å stramme inn og sørge for at reaksjonene blir målrettet og raskt igangsatt.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:06:54]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 5, fra representanten Siv Mossleth til samferdselsministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 11, fra representanten Per Olaf Lundteigen til arbeids- og sosialministeren, vil bli besvart av justis- og beredskapsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 1

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:07:25]: «5. desember 2017 vedtok økonomi- og finansministrene i EU endringer i merverdiavgiftsreglene for elektronisk salg til forbrukere. Digitale handelsplattformer pålegges etter dette ansvar for beregning og innkreving av merverdiavgift og registrering i «One-stop-shop». Vedtaket innebærer at unntaket i merverdiavgiften for forsendelser med verdi under 22 euro skal fjernes innen 2021.

Vil regjeringen fremme forslag om at tilsvarende regler gjøres gjeldende i Norge?»

Statsråd Siv Jensen [11:08:01]: EU er en avgiftsunion, og det oppkreves derfor ikke merverdiavgift eller særavgifter knyttet til passering av de indre grenser. Innen EU er utgangspunktet at postordresalg av varer fra næringsdrivende i et annet land skal beskattes med den sats som gjelder i det landet der selgeren er etablert. Ved innførsel av varer fra tredjeland – eksempelvis Norge – må medlemslandene ha en avgiftsfri importgrense på mellom 10 og 22 euro. Medlemslandene kan likevel bestemme at salg som ledd i postordresalg ikke skal være omfattet av fritaket.

Jeg er godt kjent med at Rådet i EU enstemmig har vedtatt endringer i dette regelverket, med virkning fra 2021. Endringene innebærer bl.a. at den avgiftsfrie grensen for småforsendelser fra tredjeland skal avvikles. Fra 2021 kan utenlandske selgere registrere seg i en forenklet registreringsløsning og betale merverdiavgift av sitt postordresalg. Slike varer vil deretter kunne innføres til EU etter et forenklet grensepasseringsregime. Dette innebærer en forenkling sammenliknet med i dag.

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for at handelen med varer fra utlandet skal være effektiv. Det norske avgiftsfritaket for småforsendelser fra utlandet er begrunnet i at forbrukere og tollmyndigheter ikke skal påføres unødvendige kostnader ved slik import. Samtidig

ønsker regjeringen at aktører som konkurrerer i samme marked, skal ha mest mulig like rammebetingelser. Dette gjelder også for skatte- og avgiftsregelverket.

Regjeringen vurderer kontinuerlig hvordan regelverket kan forbedres. De fleste land som har et merverdiavgiftssystem, praktiserer i dag en avgiftsfri grense for småforsendelser. Problemstillingene knyttet til slike fritak diskuteres derfor internasjonalt, bl.a. i OECD. Norge deltar aktivt i disse diskusjonene. At EU har vedtatt endringer i sine regler for småforsendelser fra 2021, gir et viktig bidrag til regjeringens arbeid med å forbedre regelverket.

Som jeg viste til i mitt svar på representanten Gjelsviks spørsmål til meg i spørretimen onsdag 10. januar, er denne regjeringen opptatt av å styrke rammevilkårene for næringslivet. Det er de samlede rammebetingelsene som har betydning for vekst og arbeidsplasser her i landet. Denne regjeringen har redusert de samlede skattene og avgiftene med i overkant av 24 mrd. kr når alle forslag er fullt innfaset. Nesten 8,8 mrd. kr er lettelser i næringsbeskatningen.

Samlet sett har regjeringens politikk bidratt til bedre rammebetingelser for næringslivet, bl.a. gjennom skattereformen og tiltak i de senere års budsjetter.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:10:36]: I kveld er finanskomiteen invitert til statsrådsmiddag. Vi vet vel fortsatt ikke med sikkerhet hvem som er vertskap, men det vi vet, er at nye avgiftsøkninger fortsatt står på menyen til regjeringen. En signaliserer fortsatt økt avgift for reiselivet, økt avgift på kollektivtransport og kultur, økte drivstoffavgifter. En gjør hverdagen vanskeligere for folk, samtidig som en truer arbeidsplasser i Norge.

Hvorfor er det fornuftig – ut fra finansministerens vurdering – at en fortsatt skal bruke milliarder av kroner på å subsidiere utenlandske aktører gjennom fritaket på 350 kr på netthandel, samtidig som en kommer med stadig nye avgifter som truer arbeidsplasser i Norge?

Statsråd Siv Jensen [11:11:29]: Jeg er helt uenig i innledningen til representanten Gjelsvik. Det er ikke slik at denne regjeringen – eller den nye regjeringen som kommer på plass – har som ambisjon å gjøre det vanskelig for folk eller å true arbeidsplasser, snarere tvert imot. Det handler om å legge til rette for gode rammebetingelser for norsk næringsliv, gjøre konkurranseevnen trygg, styrke mulighetene, legge til rette for at vi får flere ben å stå på i norsk økonomi, i den omstillingen vi skal igjennom. Det handler også om å fortsette arbeidet med å redusere det samlede skattetrykket, det er det ingen tvil om. Å gjøre justeringer og endringer i skatte- og avgiftsregelverket kommer vi til å måtte fortsette med, men under overskriften: legge til rette for vekst og verdiskaping i næringslivet, trygge arbeidsplasser og, ikke

minst, fortsette arbeidet med å forenkle hverdagen for vanlige folk.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:12:30]: Når en øker reiselivsmomsen – den har blitt økt med 50 pst., fra 8 pst. til 12 pst., i løpet av få år, og i regjeringserklæringen signaliserer en at den skal ytterligere opp – truer det arbeidsplasser i reiselivsnæringen i Norge.

Når en smeller til med en avgiftsøkning på sjokolade og sukkervarer på over 80 pst. fra den ene dagen til den andre, truer det arbeidsplasser i den næringen i Norge.

Senterpartiet er opptatt av at vi skal ha en selvstendig skatte- og avgiftspolitik i Norge, men det er for å ivareta norske interesser, både interessene til norske forbrukere og interessene til norsk næringsliv. Hvorfor er det fornuftig at den som går på den lokale butikken sin – bruker penger på å handle på den lokale butikken og bidrar til arbeidsplasser i Norge – skal få en avgiftssmell på sjokolade og sukkervarer, mens den som handler på nett fra utlandet, og bidrar til arbeidsplasser i utlandet, fortsatt skal få avgiftsfritak? Hvor er logikken i det?

Statsråd Siv Jensen [11:13:38]: En liten presisering: Det er ikke slik at all netthandel i Norge er knyttet til utenlandshandel. Det er snarere tvert imot ganske mange selskaper som etter hvert har etablert seg i Norge, og som driver med nettbaserte løsninger, men som i seg selv også er en utfordring for det tradisjonelle handelsmønsteret vi kjenner. Det er mange bedrifter som finner kreative løsninger for å utfordre det.

Det sagt tror jeg kanskje det ville være lurt av representanten Gjelsvik å løfte blikket og se seg litt rundt. Man får jo inntrykk av at det går veldig dårlig i dette landet. Det går ganske bra. Det går bra i reiselivsnæringen. Det går bra over store deler av landet. Veksten tar seg opp. Ledigheten går ned. Sysselsettingen øker. Optimismen brer seg fra forbrukerhold, fra næringslivet. Det er et tegn på at den økonomiske politikken som har vært ført – og blir ført – av denne regjeringen, virker.

Senterpartiet har gjort det til en sport å blinke ut enkeltavgifter, samtidig som de foreslår å skjerpe det samlede skatte- og avgiftstrykket. Jeg er uenig i den tilnærmingen.

Spørsmål 2

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:14:49]: «I behandlingen av Innst. 52 S (2017–2018) vedtok Stortinget at det ikke skulle brukes tvang overfor kommuner for å få dem til å slå seg sammen.

Kan statsråden bekrefte at han kommer til å respektere dette vedtaket, og at han ikke vil ta initiativ til omkamp om frivillighetsprinsippet?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:15:09]: Et bredt flertall på Stortinget sluttet seg i forrige periode til hovedlinjene i regjeringens forslag til kommunereform. Vi ønsker å ta vare på den norske tradisjon med sterke velferds-kommuner som sikrer gode tjenester der folk bor.

I juni 2017 fattet Stortinget vedtak om sammenslåing av 121 kommuner til 47 nye kommuner. I desember 2017 avviste et flertall i Stortinget i all hovedsak opposisjonens forslag om omkamper.

Regjeringen vil i denne perioden fortsette arbeidet med kommunereformen, i tråd med avtalen mellom samarbeidspartiene Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti av 22. februar 2017. Men jeg kan forsikre representanten Slagsvold Vedum om at på samme måte som i forrige periode vil arbeidet selvsagt skje innenfor rammene lagt av Stortinget.

Det bekreftet jeg også i debatten i Stortinget 7. desember 2017. Da sa jeg:

«Jeg kommer som statsråd til å følge opp det Stortinget har lagt til grunn for inneværende periode – selvsagt.»

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:16:42]: I romjulen valgte statsråd Jan Tore Sanner å gi et intervju der han snakket om at omkampenes tid er forbi. Vi ser i det samme intervjuet at Sanner tar en omkamp. Han sier at han skal bruke inntektssystemet som et element for å stimulere til kommunesammenslåing. Så bør statsråd Sanner vite at Stortinget vedtok før jul at man ikke skal bruke inntektssystemet som et element i videreføring av kommunereformen. Det ble vedtatt i den samme debatten som Sanner refererte til i stad. Er det sånn å forstå at Sanner mener at inntektssystemet skal brukes aktivt – og trosse Stortingets vedtak som ble fattet før jul?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:17:30]: Jeg er helt uenig i det premisset som representanten Slagsvold Vedum har. Det er riktig at vi har gjennomført endringer i inntektssystemet, men det er fordi det gamle inntektssystemet var en hindring for kommunesammenslåinger. Det er klart at når et bredt flertall i Stortinget og mange lokale Senterparti-ordførere ønsker sterkere kommuner, kan vi ikke ha et inntektssystem som i realiteten har straffet mange av de kommunene som har ønsket å bli større og sterkere for å kunne gi innbyggerne gode tjenester der de bor.

Inntektssystemet som er vedtatt, er mer nøytralt enn det forrige. Inntektssystemet skal sikre gode tjenester og grunnlag for gode tjenester i alle kommuner, men vi kan ikke ha et inntektssystem som straffer kommuner som ønsker å gå sammen. Nå er inntektssystemet innført. Det vil selvsagt bli evaluert og selvfølgelig da også vurdert om det skal gjøres justeringer på et senere tidspunkt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:18:32]: Noe av det rare som skjedde med inntektssystemet i forrige periode, var dette begrepet om «frivillig små» og «ufrivillig små» kommuner. Hvis man begynner å gå etter og se hvordan det slår ut for enkeltkommuner, som nabokommunen min, Løten – som er en velfungerende, vel-drevet kommune – har de tapt store økonomiske midler på grunn av at de er blant de såkalt frivillig små. Det er ingen tvil om at det ble lagt inn elementer i det inntektssystemet som hadde som et hovedformål å presse kommuner til å slå seg sammen. Det Stortinget vedtok før jul, var nettopp to hovedprinsipper, det ene var at det skal ikke skje sammenslåinger med tvang – mot Høyres stemmer, men det var da et flertall mot den Høyre-linja som har vært, der man kan bruke tvang. Og man vedtok et prinsipp til, at man ikke skal bruke inntektssystemet som et element for å tvinge kommuner sammen.

Nå står det i regjeringserklæringen at man skal bruke inntektssystemet som incentiver og verktøy. Vil Sanner igjen fremme denne typen forslag, eller vil Sanner ta inn over seg at man nå ikke har flertallet i Stortinget med seg lenger?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:19:37]: Jeg skal være forsiktig med å gi råd til representanten Slagsvold Vedum. Men slaget er tapt. Det er et faktum at 119 kommuner nå går sammen – og de aller, aller fleste etter gode lokale prosesser og lokale vedtak. De gjør det fordi de ønsker å sikre gode tjenester til innbyggerne sine, der de bor, i årene som kommer. Derfor kommer det også til å komme mange sammenslåinger i innværende periode, fordi kommunepolitikere ser, også mange fra Senterpartiet, at det er helt nødvendig.

Vi skal sørge for at det er gode incentiver og gode ordninger for dem som ønsker å gå sammen. Vi kan ikke ha det inntektssystemet Senterpartiet la opp til, nemlig at man straffer dem som ønsker å gå sammen. Inntektssystemet må være mer nøytralt, og så må vi sørge for gode ordninger for dem som ønsker å bygge sterkere kommuner. Det kommer også den blå-grønne regjeringen til å gjøre i årene som kommer, og i godt samarbeid med Kristelig Folkeparti og andre partier i Stortinget.

Spørsmål 3

Ivar Odnes (Sp) [11:20:54]: «I Moss Avis den 4. januar 2018 fremkommer det at Statens vegvesen igjen vil gå bredt ut for å finne fremtidig trasé for riksvei 19 gjennom Moss.

Støtter statsråden at Statens vegvesen går bredere ut enn det som ligger i regjeringens konseptvalg fra januar 2015, for å finne en fremtidig løsning for riksvei 19 gjennom Moss, og er en slik bred tilnærming forenelig med byggestart senest i 2024?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:21:25]: Jeg takker for spørsmålet.

Jeg er opptatt av å bidra til å løse trafikkutfordringene som er i Moss. På den ene siden er det fantastiske muligheter en nå ser for seg i den byen. En ønsker å bygge en ny rv. 19, slik at en kan avlaste noen av sentrumsområdene for trafikk, sørge for at Jeløya og andre ikke opplever de samme trafikkutfordringene som en har, og en skal bygge ny jernbane, ikke bare til Moss, men gjennom hele Østfold. Det betyr et langt bedre kollektivtilbud, men summen av disse inngrepene er altså enorme byggeprosjekt. Vi må unngå at Moss over lang tid bare blir en eneste stor byggegrop. Derfor er koordinering mellom Bane NOR og Statens vegvesen her særdeles viktig.

Så har vi kommet i den situasjon at regjering og storting har gjort vedtak der en signaliserer at dette er ting en ønsker få til. En har satt av penger for å sette i gang arbeid med både planlegging og bygging, men da Statens vegvesen i fjor høst gikk videre med å se mer på hvordan de skal bygge de løsningene som en har fått vedtatt, så en at grunnforholdene er langt dårligere enn det en trodde. Så istedenfor å kunne lage en tunnel som vil skåne mange fra inngrep, ville en på grunn av dårlig fjell måtte lage en løsmassetunnel. Det betyr at vi mer eller mindre må grave opp hele strekningen der en kunne tenkt seg å bygge tunnel, for så å lage en kulvert og fylle oppå der igjen. Inngrepene med hensyn til hus, med hensyn til næringsbygg o.l. hadde blitt enormt store. Da synes jeg det er smart at en går tilbake og gjør bredere vurderinger opp mot de vedtak som er gjort.

I første runde ser Vegvesenet på andre gode løsninger innenfor de konsepter og de vedtak som Stortinget har signalisert støtte til. Det er for å sikre de kostnadsrammene en har, og for å sikre at en får de transport- eller trafikkløsningene som en har ønsket seg. Men jeg skal ikke utelukke at hvis Vegvesenet kommer til oss, eller vi selv etter kontakt med lokale myndigheter ser at det kanskje er nødvendig å gå utenfor de vedtak som en har gjort, så må vi vurdere, og være positive til det. Jeg sier det på den måten fordi vi må være sikre på at vi forholder oss riktig til Stortingets vedtak, så vi ikke her setter i gang tiltak som enkelte partier i Stortinget, eller andre, ville mene var å gå utover de fullmaktene som vi har fått.

Men overordnet sett – vi ønsker å løse transportutfordringene, vi ønsker å få en best mulig koordinering mellom vei og jernbane. Det beste hadde vært hvis en kunne ha gjort alt samtidig, men når en oppdager at forutsetningene fra Vårherre er annerledes enn det en la til grunn, så er det noe en ikke kan unngå å måtte forholde seg til.

Ivar Odnes (Sp) [11:24:13]: Eg takkar for svaret. Eg deler den oppfatninga at å koordinera og få ei breiare vurdering er viktig. Vi har her ei transportåre som har ein høg årsdøgntrafikk, særleg med tungbilar. Eg er oppteken av i kva grad statsråden ser for seg å sikra både miljø og trafikksikkerheit med tanke på både vegforholda og dei som bur i Moss by, som har ei tett kopling til vegen. Kva tiltak ser statsråden for seg må verta vurderte undervegs der også, særleg under byggjefasen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:24:55]: Her er det fleire tidshorisonter som det er viktig å ivareta. Det ene er på kort sikt å ha best mulig trafikksikkerhet for den trafikken som går der i dag, som har vært kraftig økende fordi det skjer mye positivt i Moss, og sikre at det ikke blir forverret som følge av at det går tid på å finne ut hvordan en skal bygge det nye. Nettopp det å lage en kulvert, en løsmassetunnel, vil være et mye større inngrep og sann sett være verre for miljøet og vanskeligere for å ivareta trafikksikkerhet. Det er også momenter som en må ta med her. Fordi det er så mange x-er og y-er i spill nå, rett og slett på grunn av nye forutsetninger, er i hvert fall min tilnærming at Vegvesenet nå skal få gjøre den jobben de har satt i gang med. De skal koordinere seg godt med Bane NOR. Vi kommer til å engasjere oss fra Samferdselsdepartementets side for å sikre det samarbeidet, men også for å vise at dette er viktig for oss å løse, selv om det ikke blir nøyaktig sånn som vi trodde for relativt kort tid siden.

Ivar Odnes (Sp) [11:25:59]: Det er eitt av dei konseptvala som regjeringa har teke, og det inneheld også ein del andre vegtiltak og tiltak for å få fleire til å gå, sykle og reisa kollektivt. Vil statsråden bidra til at byområdet Moss-Rygge vert inkludert i ei statleg støtteordning for byvekstavtale e.l., slik at også desse tiltaka vert finansierte her?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:26:24]: Jeg tror ikke en belønningsordning e.l. vil være rett virkemiddel når det gjelder akkurat de utfordringene vi har nå. Stortinget diskuterte rammene for byvekstavtale, belønningsordning o.l., og der er det de ni største byområdene som skal inngå. Men fylkene får betydelige midler fra staten over rammene, der fylkene kan være med og påvirke hvordan en utvikler kollektivløsninger. Derfor tenker jeg at dette løses best på lokalt hold, der en er nærmest problemene og kjenner dem.

Nå har jeg tilfeldigvis oppholdt meg i Moss-regionen et par uker, og jeg beklager at jeg ikke kunne være til stede i spørretimen forrige uke. I noen av kveldsoktene eller lunsjpausene benyttet jeg anledningen til å sykle litt rundt på Jeløya og i Moss nettopp for å prøve å oppleve trafikkbildet. Nå er jo ikke det representativt for hvor-

dan det er hele året eller hele døgnet, men en ser enkelte steder at trafikken er ganske tett, og jeg forstår godt ønsket lokalt om å utbedre dette. Men det viktige for meg er at en klarer å finne løsninger som faktisk kan gjennomføres. Da er situasjonen rundt grunnforhold en av de vesentlige faktorene vi må ta inn over oss.

Spørsmål 4

Marit Arnstad (Sp) [11:27:50]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I forbindelse med jernbanereformen har statsråden tidligere uttalt at de ansatte ved jernbanen skal behandles godt og bl.a. ikke fratas opptjente pensjonsrettigheter. Renhold av tog blir nå konkurranseutsatt. Det berører over 200 ansatte, flesteparten kvinner. Ved en slik konkurranseutsetting mister i praksis alle over 55 år muligheten til å gå av med AFP.

Mener statsråden at en slik forringelse av pensjonsrettigheter er holdbar, og hva vil han gjøre for å rette opp denne urimeligheten?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:28:28]: Jeg takker for spørsmålet og beklager også overfor representanten Arnstad at jeg var forhindret fra å være til stede i spørretimen i forrige uke.

Pensjonsspørsmål er komplisert, og her er det mange spilleregler som jeg mener det er viktig at vi følger. I forbindelse med jernbanereformen og den generelle satsingen vi har på jernbane, har vi fra regjeringens side og fra departementets side hatt mye kontakt med de ulike fagorganisasjonene og med de ulike selskapene.

Når vi har en kraftig satsing på jernbane med økte bevilgninger til investeringer og vedlikehold, en bedre organisering slik at en får en mer riktig struktur og et tydeligere ansvar, og vi skal ha konkurranse om å levere best mulige tjenester, kan det – i en slik situasjon – fort være at folk føler en viss usikkerhet rundt framtiden. Da er det viktig for meg at vi gjennom de dialogmøtene og de kontaktpunktene vi har hatt med bl.a. fagbevegelsen, har vært opptatt av å ha så ryddige forhold og så god forutsigbarhet som mulig.

Vi har derfor diskutert pensjonsspørsmålet mange ganger, og jeg har hatt møte med Norsk Lokomotivmannsforbund, Norsk Jernbaneforbund, STAFO, NITO, Delta og andre – bl.a. Tekna – for å høre synspunkter og ivareta det så godt som mulig. Det er derfor gledelig å konstatere at NSB-konsernet og fagforeningene før jul fant enighet om hvordan et nytt pensjonssystem skal være. Det fikk i en uravstemning i fagbevegelsen overveldende god tilslutning.

Når det gjelder spørsmålet angående akkurat Trafikkservice, er det et selskap som aldri ble tatt opp fra

fagforeningenes side, fordi de selskapene som blir direkte berørt av jernbanereformen, som NSB og Bane NOR, har vært deres anliggende. Trafikkservice er et selskap som eies av NSB og ISS sammen, altså et selskap som ikke har Samferdselsdepartementet som eier, men som eies både av et privat selskap og av NSB. Vi fikk et brev fra Trafikkservice rett før jul der de for første gang tok opp sitt pensjonsspørsmål. Vi har nylig sendt svar til Trafikkservice og henvist til at deres eiere er rett adressat for dette, og jeg regner med at de vil forholde seg til NSBs styre og til ISS. Vi vil selvsagt, hvis NSB tar kontakt med oss om dette, se på hvilket arbeid vi skal gjøre sammen eller hvilket handlingsrom NSB har for å løse dette.

Som sagt, det har vært viktig for meg at det er forutsigbarhet, og at opptjente rettigheter blir ivaretatt. På de sakene vi har hatt på vårt bord, konstaterer vi at det er funnet gode løsninger, eller er gode prosesser. Det siste gjelder bl.a. Mantena, som har fått bevilgninger over statsbudsjettet nettopp for å legge til rette for denne omstillingen.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Arnstad (Sp) [11:31:24]: Statsråden har sagt at han skal sikre at de ansatte får opptjente pensjonsrettigheter. Renholdere er nå renholdere, de er arbeidskraft på togene som alle andre og gjør den jobben, som kanskje er preget av både lav lønn og mye slit. Det er et faktum at hvis et selskap som vinner konkurransen, ikke har en offentlig pensjonsordning i Statens pensjonskasse, vil arbeidstakerne innenfor renhold som er over 55 år, ikke være i stand til å opptjene en avtalefestet pensjon gjennom en privat pensjonsordning. Det må være mulig for statsråden å kunne svare på om han vil ivareta denne gruppen av eldre, slitne kvinner som har jobbet et langt liv med renhold av norske tog.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:32:11]: Jeg har nylig hatt møte med fagforeningen Norsk Jernbaneforbund i forbindelse med brevet vi fikk fra Trafikkservice, nettopp for å diskutere dette. Det at en har jobbet veldig lenge, betyr ikke at en skal anses som sliten. At de har gjort en heroisk innsats i sitt arbeidsmiljø, er det ingen tvil om, og derfor skal vi sørge for at deres interesser blir ivaretatt på en god måte. Men jeg tror representanten Arnstad, som også har vært statsråd i Samferdselsdepartementet, vet hvordan spillereglene er, og at eierskapet til Trafikkservice ikke har oppstått som følge av jernbanereformen, men at NSB og ISS over lang tid har vært organisert på denne måten. Da tror jeg også representanten vet at selv om jeg jobber godt for å få disse gode løsningene, er det spilleregler for hvem som har ansvar for hvilken del av funksjonene. NSB er eier av

Trafikkservice sammen med ISS, og da er det ikke naturlig at en statsråd går inn og overstyrer et styre, som ikke engang har bedt Samferdselsdepartementet og samferdselsministeren om bistand.

Marit Arnstad (Sp) [11:33:13]: Som tidligere statsråd vet jeg at statsråden må forholde seg til det statsråden har sagt, og statsråden har sagt at ingen skal tape pensjonsrettigheter på jernbanereformen. Renholderne på togene er en del av de ansatte knyttet til denne reformen. Da gjenstår spørsmålet: Er det mulig å tenke seg en overgangsordning for arbeidstakerne som er fra 55 år og oppover, slik at de ikke taper retten til avtalefestet pensjon?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:33:40]: Det er absolutt mulig å se for seg en overgangsordning, det er absolutt mulig å se for seg mange løsninger. Derfor er det naturlig at NSB, som er eier av selskapet, sammen med ISS, som er et privat selskap, finner den løsningen. Representanten Arnstad må gjerne riste på hodet av dette, men jeg tror at hvis representanten Arnstad hadde gått inn i hukommelsen, ville hun sett at det er naturlig når en har et styre, at det er styret som styrer. Det er ikke naturlig at statsråder går inn og overtar styringen av et selskap som eies i samarbeid med private.

Jeg har ingen grunn til ikke å stå inne for de ordene jeg har sagt. Jeg nevnte i mitt første svar at de selskapene som var blitt direkte berørt av reformen, som NSB, har funnet løsninger for sine ansatte som fagforeningene har akseptert, og som de ansatte har støttet i en uravstemning. Det å gi inntrykk av nå at vi ikke står ved våre ord – det er ingenting i historikken så langt som gir grunnlag for den påstanden, selv om jeg vet at Senterpartiet gjerne skulle ønske at de kunne angripe regjeringen på det punktet.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Siv Mossleth til samferdselsministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Siv Mossleth (Sp) [11:34:56]: «Turbussnæringa er prega av stor konkurranse frå utanlandske aktørar grunna eit ganske fritt regelverk for kabotasjekøyring for persontransport. I ein slik situasjon er det svært viktig at rådevilkåra er like. Sjølv om ein buss er utanlandsk, så skal det svarast meirverdiavgift for den tenesteproduksjonen som skjer i Noreg.

Korleis vert dette i dag kontrollert, og korleis vil statsråden sikre meir jambyrdige konkurransevilkår for denne næringa?»

Statsråd Siv Jensen [11:35:36]: Siden jeg har ansvaret for merverdiavgiftsregelverket, er det jeg som skal svare på dette spørsmålet. Etter merverdiavgiftsreglene er persontransport avgiftspliktig med sats på 12 pst. Dette gjelder uavhengig av om virksomheten blir utført av transportører som er etablert i Norge eller i utlandet.

For transporttjenester som går over landegrensene, er det avgiftsfritak for direkte og sammenhengende transport. Fritaket innebærer eksempelvis at et busselskap som tilbyr en bussreise direkte fra Oslo til Göteborg, er fritatt fra å beregne merverdiavgift av billettsalget for hele reisestrekningen. Tilsvarende vil gjelde den andre veien. Fritaket gjelder ikke rundreiser og persontransportoppdrag hvor den delen av tjenesten som leveres i Norge, er på mer enn 24 timer. Merverdiavgiftsfritaket for transport over landegrensene gjelder ikke for slike kabotasjeoppdrag som gjøres internt i Norge. Reglene gjelder likt for både norske og utenlandske virksomheter, og regelverket er utformet etter de samme prinsipper som hos viktige handelspartnere i EU. Norske virksomheter nyter derfor godt av lignende fritak i flere andre land.

Gjennom EØS-avtalen er Norge forpliktet til, på nærmere angitte vilkår, å tillate kabotasje. Kabotasje er innenlands transport mot vederlag i et annet land enn der transportøren er hjemmehørende. Dette gjelder bare for transportører som er etablert i et EØS-land.

Regjeringen jobber aktivt med problemstillinger knyttet til kabotasje og like konkurransevilkår. Gjennom informasjon til utenlandske aktører som leverer tjenester i Norge, og kontrolltiltak for å avdekke ulovlig kabotasjevirkingsbidrar vi til etterlevelse av regelverket og like konkurransevilkår i næringen. Jeg viser her til at regjeringen i statsbudsjettet for 2017 ga en omtale av merverdiavgiftsregelverket og kabotasje, på bakgrunn av et anmodningsvedtak fra Stortinget. Det ble der vist til at Skatteetaten skulle få i oppdrag å vurdere mer målrettede informasjonstiltak og iverksette tiltak som kan gi en bedre og mer effektiv kontroll av transportnæringen. Det følges nå opp. Skatteetaten deltar også i et samarbeidsforum med de ulike kontrollatene, ledet av Vegdirektoratet. Dette målrettede samarbeidet ble startet opp i 2016.

Regjeringen ser ulovlig kabotasje som en del av flere sammensatte utfordringer innenfor arbeidslivskriminalitet. Derfor er kabotasje og andre problemstillinger i transportnæringen tatt med som en del av regjeringens helhetlige arbeid mot arbeidslivskriminalitet. Vi har utarbeidet en strategi på dette området som ble revidert i 2017. Gjennom samarbeid med partene i arbeidslivet videreføres en bred og felles innsats mot arbeidslivskriminalitet. Tiltakene i strategien dekker ulike områder

og skal bidra til at innsatsen mot arbeidslivskriminalitet blir forsterket og enda mer målrettet.

Siv Mossleth (Sp) [11:38:25]: Jeg snakket om den kjøringen som foregår mellom destinasjoner innenfor Norges grenser. Utenlandske turbussjåfører kan slik utføre midlertidig kabotasje. Men begrepet midlertidighet er ikke definert i dag, verken i form av antall dager eller antall turer. Hva vil regjeringen gjøre for å definere begrepet midlertidighet – hva vil regjeringen gjøre for å gjøre livet lettere for de norske transportselskapene, slik at vi kan sette grenser for når utenlandske turbussoperatører driver utenfor loven?

Statsråd Siv Jensen [11:39:25]: Merverdiavgiftsregelverket gjelder likt for både norske og utenlandske transportører. Brudd på merverdiavgifts- eller kabotasjereguleringen kan selvfølgelig gi aktører som ikke følger regelverket, en konkurransefordel, slik at de kan tilby tjenester til en lavere pris enn dem som forholder seg til norsk lov og betaler alle avgifter. Det er nettopp derfor det er viktig å ha målrettede kontrolltiltak. I 2017 fokuserte kontrollatene særlig på å kontrollere kjøretøy, og det handler først og fremst om sikkerhet for alle som beveger seg i trafikken. Men det koster penger å vedlikeholde og sørge for at bussene er i god stand for norske kjøreforhold, og det har selvfølgelig også betydning for konkurransevilkårene. Dette samarbeidsforumet for kontrollatene jobber nå med å identifisere hvilke typer kontroll som er aktuelle å gjennomføre for 2018.

Siv Mossleth (Sp) [11:40:23]: Turbussnæringen sier at de plages av for få kontroller – ikke tekniske kontroller, men andre typer kontroller som kan avdekke lovbrudd på kjøre- og hviletid, ulovlig dieselinnsføring og brudd på skatte- og avgiftslovverket, slik vi snakker om nå. Politikere fra Fremskrittspartiet liker å understreke at Fremskrittspartiet er et parti for lov og orden, men her er det noen mangler med tanke på å gi de norske næringsdrivende like vilkår som utenlandske næringsdrivende, som unndrar seg den beskatningen de egentlig skal innbetale til den norske staten.

Hvordan kan statsråden gi kontrollstasjoner verktøy for å finne ut om utenlandske turbusselskaper betaler merverdiavgift for den tjenesteproduksjonen som skjer i Norge?

Statsråd Siv Jensen [11:41:27]: Jeg har egentlig svart på dette i de to forutgående svarene mine. Det er altså slik at aktører som opererer i det samme markedet, som grunnlag har like vilkår. Problemet er hvis man ikke følger regelverket. Det er nettopp derfor det er viktig at vi gjennomfører flere kontroller, som jeg redegjorde ganske grundig for i mitt forrige svar. Det er altså et

samarbeidsforum mellom ulike kontrolletater hvor også Skatteetaten er inne, og nå jobber de med å identifisere hva slags kontroller det vil være viktig å gjennomføre i 2018.

Poenget er uansett det samme, nemlig at det beste virkemiddelet vi har for å avdekke ulovligheter i dette, er å gjennomføre flere kontroller – all den tid regelverksutformingene for aktørene er lik. Men kontroll er det viktigste verktøyet vi har, og samferdselsministeren, som har hovedansvaret for mye av dette, har redegjort grundig for det i Stortinget ved flere anledninger, og jeg kan forsikre om at også skattemyndighetene følger dette opp i samarbeid med andre kontrolletater.

Spørsmål 6

Kjersti Toppe (Sp) [11:42:45]: «Det er ein vedvarande konflikt mellom Helse Bergen og Bergen kommune når det gjeld utvikling av barseltilbodet når helseføretaket skal redusere ansvaret for barseltilbodet frå fem til to døgn, utan at dette blir kompensert i kommunen med midlar.

Kan statsråden svare på kor mykje eit liggjedøgn på barselavdeling kostar, og kva Helse Bergen årleg vil spare på å kutte ansvaret med tre liggjedøgn for kvinner/barn, og kan statsråden forklare kvifor regjeringa ikkje grip inn og sikrar kommunen sine interesser?»

Statsråd Bent Høie [11:43:24]: Barselomsorgen er i endring. Flere kvinner reiser tidlig hjem etter fødsel. Dette er i hovedsak en ønsket utvikling, som støtter tilknytningen mellom det nye barnet og resten av familien.

Helsedirektoratet har utgitt en nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen. Retningslinjen anbefaler at sykehusoppholdets varighet tilpasses kvinnens og det nyfødte barnets behov, men setter ingen grenser for hvor lenge barselomsorgen er spesialisthelsetjenestens ansvar. Vurderingen av tidspunkt for utskriving skal gjøres i samråd med kvinnen. Hjemreise forutsetter organisert barseltilbud på hjemstedet og støtte fra kvinnens partner eller nettverk.

I samhandlingsavtalen mellom Helse Bergen og kommunen i oppdragsområdet står det at kvinner kan henvende seg direkte til fødeavdelingen med spørsmål om fødsel og barsel både før fødselen og fem dager etter. Denne grensen har ingen betydning for liggetid, men for hvor lenge spesialisthelsetjenesten skal ha oppfølgingsansvaret for mor og barn.

Gjennomsnittlig liggetid etter fødsel på kvinneklinikken på Haukeland er 2,8 døgn. Det er ganske likt liggetiden ved andre sykehus. Til sammenligning er liggeti-

den ved Akershus universitetssykehus 2,7 døgn og ved Ullevål 2,6–2,7 døgn.

Helse Bergen mener en tidsbegrensning på fem dager er lite formålstjenlig. Barselkvinner som har behov for det, skal få hjelp fra spesialisthelsetjenesten uavhengig av antall dager som er gått etter fødselen. Et generelt krav om at kvinneklinikken har ansvar for barselkvinner og barn de første fem dagene etter fødselen, gir ikke nødvendig fleksibilitet i tilbudet ifølge Helse Bergen.

Gjennom samarbeidsprosjekt med andre kommuner i oppdragsområdet har Helse Bergen bidratt til kompetanseheving, slik at disse kommunene kan gi barseltilbud med god kvalitet og bedre kontinuitet enn det som er mulig i spesialisthelsetjenesten.

Når det gjelder finansering av barselomsorgen i kommunene, har regjeringen styrket den kommunale jordmortjenesten gjennom å styrke helsestasjonen og skolehelsetjenesten. De fleste kommuner har alle jordmødrene ansatt i helsestasjonen. I 2017 ble det bevilget over 1 mrd. kr til denne tjenesten gjennom kommunenes frie inntekter og øremerkede tilskudd. For 2018 er det videreført 753,5 mill. kr gjennom kommunenes frie inntekter til helsestasjonstjenesten og 287,2 mill. kr i øremerket tilskudd. Det er til sammen 1,04 mrd. kr.

Gjennom budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre er det bevilget ytterligere 100 mill. kr til tjenesten over kommunerammen og 20 mill. kr i øremerkede tilskudd til jordmortjenesten spesielt.

Kjersti Toppe (Sp) [11:46:02]: Eg registrerer at statsråden ikkje svarer på spørsmålet, kva Helse Bergen faktisk sparer på å gi barselansvaret til kommunane. Det er mange ting i denne saka som statsråden ikkje vil gå inn i.

Gjennomsnittlig liggjetid i dag er på 2,8 døgn, men poenget er at Helse Bergen byggjer eit nytt sjukehusbygg der kvinneklinikken skal inn, der dei opererer med eit tal på rom som tilseier at 40 pst. av barselkvinnene skal reisa heim mellom seks og åtte timar etter fødsel, der det i dag er gjennomsnitt på vel 2,5 døgn. Det er det som gjer Bergen kommune bekymra, det er det som gjer meg bekymra, fordi ein har gått til ein heilt annan utskrivings-takt enn i dag utan at kommunane har fått ekstra midlar til å ta seg av barseltilbodet i kommunane. Det som vert vist til av styrking av helsestasjonen, har gått mest til sjølv helsestasjonen og lite til jordmødrer. Har statsråden ei oppklaring av dette?

Statsråd Bent Høie [11:47:08]: Føde- og barseltilbudet ved kvinneklinikken på Haukeland er i stadig utvikling. Fram til innflytting i den nye barne- og ungdomsklinikken i 2023 vil sykehuset prøve ut ulike modeller for å følge opp barselkvinner hjemme. Dialog og samhandling med kommunene om den samlede barseloms-

sorgen vil derfor fortsatt være viktig. Innholdet i tjenesten i det nye barne- og ungdomssykehuset vil bli utviklet i tett dialog med brukere, tillitsvalgte og verneombud. Målet er et barseltilbud som er i tråd med de nasjonale faglige retningslinjene, som sikrer kvalitet og pasientsikkerhet.

Kjersti Toppe (Sp) [11:47:44]: Eg må seia eg er overraska over svaret. Eg synest det er synd at statsråden ikkje vil gå inn i den problemstillinga som er i Bergen. Det angår svært mange. Det tilbodet som kjem, kan utviklast i tett samarbeid med fødekvinner og kommunen osv. Men når talet på rom som vert bygt, tilseier at 40 pst. skal ut utan å overnatta på sjukehus, legg det store avgrensingar på korleis barseltilbodet kan tilpassast kvinner i framtida.

Når det gjeld kommunen, bør statsråden ha større omsut for at ein stor del av det som i dag er helseføretaket sitt ansvar, no vert skyvd over på kommunane utan at dei får midlar. Vil statsråden gi midlar til kommunane?

Statsråd Bent Høie [11:48:49]: Helse Bergen har siden 2014 hatt et prosjekt, Jordmor i heimen, der friske kvinner med normal fødsel har blitt tilbudt tidlig hjemreise med oppfølging fra jordmor ved kvinneklinikken. Det var helt fra starten av klart at dette skulle være et tilbud i en overgangsfase fram til Bergen kommune fikk bygd opp sitt eget barseltilbud. Kvinneklinikken har foreslått samarbeidsprosjektet for å bidra til å utvikle barselomsorgen i Bergen kommune. Det er gode erfaringer fra den type prosjekter i andre kommuner, som Askøy, Os, Fjell, Sund og Øygarden. Bergen kommune har imidlertid ikke ønsket å delta i prosjektet. Kvinner som har behov for det, vil etter utskriving kunne kontakte kvinneklinikken direkte, eventuelt også for avtale med barselpoliklinikken. Bergen kommune har også et ansvar for å ivareta sitt oppdrag på dette området. Jeg mener at de gode løsningene finner en først og fremst lokalt, men det er selvfølgelig også avhengig av at begge parter ønsker å samarbeide.

Spørsmål 7

Nicholas Wilkinson (SV) [11:50:02]: «Skader, smerte og ubehag i munnhulen dekkes i liten grad av folketrygden. Har du munnkreft, blir kreften bestrålt, men de ødelagte spyttkjertlene og påfølgende plager får du ikke hjelp med. Sjøgrens syndrom gir tørr munn og tørre øyne. Du får hjelp mot tørre øyne, men munnen din får du ingen hjelp med. Munnen har blitt et hull i velferdsstaten. Enten må du leve med smertene, eller du må betale alt selv. Forskjellene øker nå i Norge, og ikke alle har råd.»

Vi i SV mener at du skal ikke bli syk av å være fattig, og du skal ikke bli fattig ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Representanten må forholde seg til det spørsmålet han har sendt inn.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:50:55]: «Vil statsråden ta munnhelse inn i egenandelsordningen?»

Statsråd Bent Høie [11:51:01]: Representanten tar opp et viktig tema. En rekke sykdommer og behandling av sykdommer med bestråling eller bruk av legemidler gir tørr munn. Munntørrehet øker risikoen for å få hull i tennene, som også gir store plager i form av smerte, ubehag og skade.

Fra folketrygden har det i mange år vært en stønadsordning til tannbehandling ved munntørrehet. Når det gjelder smerte, ubehag og skade på slimhinner, hals og øvrige deler av munnen, omfattes dette fra 1. januar 2018 av nytt regelverk for blåreseptordningen. Leger kan nå søke Helfo om å få individuell stønad til legemiddelbehandling ved alvorlige sykdommer, herunder alvorlig munntørrehet og store plager i munnen på grunn av dette. Søknaden gjelder for den enkelte pasient og vil på lik linje som for annen legemiddelbehandling bli vurdert ut fra tilstandens alvorlighet, behandlingens nytte og ressursbruk.

Det er mange produkter som benyttes som spyttstimulerende midler ved munntørrehet, og som ikke er legemidler. Det vil ikke være åpning for å yte stønad til dette etter blåreseptforskriften.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:52:04]: Takk for svaret – og så må jeg også gratulere statsråden med at han troilig får lov til å fortsette, om vi skal tro på ryktene.

Jeg vil likevel fortelle historien til en av flere som har kontaktet meg nå etter nyttår, når helseministeren påstår at regelverket er så mye bedre. Det er en som forteller: – Ja, jeg vil kalle meg rammet. Jeg fikk 30 strålinger og 6 cellegiftkurer høsten 2015 etter at kirurgen hadde fjernet venstre halvdel av underkjeven. Jeg søkte Helfo om rett til å få spytterstatning på blå resept på grunn av munntørrehet, men fikk avslag.

Dette er en av veldig mange som har tatt kontakt med meg, og som må leve med store smerter i munnen. Munntørrehet kan høres lite ut, men når alt du spiser, blir til sandpapir, er det svært alvorlig. Jeg lurte på om statsråden kan komme med noen medisinsk begrunnelse for at tørre øyne skal dekkes av folketrygden, mens tørr munn kun unntaksvis skal føre til at du får hjelp.

Statsråd Bent Høie [11:53:05]: Som jeg sa i mitt forrige svar, handler ikke dette om tørr munn eller tørre øyne, men om at en har mulighet til å få individuell stønad til legemidler, også knyttet til alvorlig munntørre-

het, og det vil da bli vurdert av Helfo ut fra de kriteriene som er. Så har jeg selvfølgelig ingen mulighet til å gå inn og gjøre en vurdering av hver enkelt pasient eller av en enkelthistorie i en sånn sammenheng.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:53:40]: Men hele problemet her er jo at den individuelle søknaden ikke er god nok. Det er store hull i velferdsstaten. Når jeg, som bare én representant, får utrolig mange henvendelser, og vi ser i media om stadig flere mennesker med store smerter i munnen og store problemer med munnhelsen fordi det ikke er en del av folketrygden, mener jeg faktisk at det ikke holder at statsråden nå sier at det har kommet noen individuelle ordninger.

SV foreslo i statsbudsjettet å starte en innfasing av tannhelse i egenandelsordningen, så ingen skal måtte betale mer enn 2 500 kr for å gå til tannlegen. Det vil koste ca. 10 mrd. kr, altså godt under halvparten av de pengene dagens regjering har brukt på skattekutt i Norge. Mener virkelig helseministeren at folks tannhelse er mindre verdtt enn halvparten av skattekuttene til bl.a. de rikeste i Norge?

Statsråd Bent Høie [11:54:33]: Utfordringen med SVs forslag er at det er en rekke partier som til ulike tider har ment det samme, men det har aldri blitt noe av. En av hovedforklaringene på det tror jeg er at SV her prøver å innføre en ordning som i all hovedsak vil beskytte mennesker med relativt god økonomi og lave utgifter til tannhelse. Det som er regjeringens politikk, som også er en del av Jeløya-plattformen, er at vi stadig skal utvikle og forbedre også dekningsordningen innenfor tannhelse, men da kontinuerlig forbedre det på områder med folk som har dårlig helse og dårlig økonomi. Den skrittvis forbedringen er den utviklingen vi har fulgt i de fire årene som har gått, og som vi også skal fortsette med videre. Det tror jeg er realistisk å nå, for jeg mener, på samme måte som representanten, at her er det områder der det er hull, men jeg tror det er bedre skrittvis å tette de hullene enn å ta SVs modell, som i all hovedsak vil bruke mye penger på mennesker som har relativt lave utgifter.

Spørsmål 8

Jan Böhler (A) [11:55:54]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Etter flere år med diskusjoner om kapasitet og lokalsykehusbehov i Oslo-området ble det i fjor endelig bestemt at det skal bygges nytt lokalsykehus på Aker sykehusområde. Dette er et viktig skritt, men den beregnede befolkningsveksten i tiårene som kommer, tilsier at man også må planlegge de neste skrittene. Derfor drøf-

tes det planer om et nytt lokalsykehus i tillegg til Aker. Samtidig legger Oslo universitetssykehus opp til å nedlegge Ullevål sykehus og selge tomte for å finansiere utbygging på Gaustad.

Er statsråden enig i at det kan være grunn til å vurdere om det kommende nye sykehuset kan være en utvikling av egne deler av Ullevål?»

Statsråd Bent Høie [11:56:41]: Framtidig målbilde for Oslo universitetssykehus ble vedtatt i juni 2016. Det innebærer et samlet komplett regionsykehus på Gaustad, et akuttsykehus på Aker og et spesialisert kreftsykehus på Radiumhospitalet. Det framtidige målbildet og planene for utviklingen ved Aker og Gaustad vil være viktige grep for å håndtere kapasitetsutfordringene i Oslo. Helse Sør-Øst har lagt til grunn at Aker sykehus og utbyggingen på Gaustad skal utvikles trinnvis og parallelt. En trinnvis utvikling vil tillate en gradvis økning av behandlingsskapasiteten i Oslo, i takt med endringen i befolkningsgrunnlaget.

Diakonhjemmet Sykehus og Lovisenberg Diakonale Sykehus er en integrert del av spesialisthelsetjenesten i Oslo. Sykehusene har avtale med Helse Sør-Øst og har i dag lokalsykehusansvar for seks bydeler. Helse Sør-Øst er opptatt av at Diakonhjemmet og Lovisenberg skal være en viktig del av løsningen av det framtidige kapasitetsbehovet i hovedstadsområdet. Helse Sør-Øst har lagt til grunn at det skal jobbes videre med oppgavedelingen i Oslo, slik at nye oppgaver kan overføres til Diakonhjemmet og Lovisenberg. De to sykehusene vil da ta hånd om en større andel av sitt eget pasientgrunnlag i tillegg til veksten i befolkningen i egne opptaksområder. Begge sykehusene mangler i dag tilbud til den befolkningen de har ansvar for, og som det vil være naturlig at sykehus av denne størrelsen har.

Økt ansvar for egen befolkning og veksten i befolkningen representerer en betydelig økning i aktivitet og oppgaver for begge disse sykehusene. Samlet sett skal det derfor utvikles fire sykehus i Oslo: Aker, Gaustad, Diakonhjemmet og Lovisenberg. I tillegg kommer kreftsykehuset på det eksisterende Radiumhospitalet. Planarbeidet for det første trinnet av utbyggingen ved Aker og Gaustad er i gang. Framskriving av befolkningsvekst og kapasitetsbehov fram mot 2035 er en del av planleggingen.

Helse Sør-Øst har opplyst at de planlegger å søke om lån til prosjektene i statsbudsjettet for 2020, og de første byggetrinnene kan da gjennomføres i perioden 2021–2027. Jeg er ikke kjent med når de skal i gang med det neste byggetrinnet, men jeg legger til grunn at Helse Sør-Øst vurderer dette opp mot befolkningsvekst og kapasitetsbehov.

Framtidig målbilde for utviklingen av sykehusene i Oslo er satt. Planarbeidet er i gang. Det innebærer store, komplekse utbygginger, nettopp for å håndtere befolkningsveksten de neste ti årene. Jeg mener vi nå må fokusere på å realisere disse planene.

Jan Böhler (A) [11:59:19]: Jeg takker statsråden for et grundig svar.

Jeg deltok på et diskusjonsmøte Oslo legeforening hadde i går kveld, som var meget godt besøkt, og det var stort engasjement. Her ble det dokumentert, av dem som jobber med dette faglig, at man utover på 2020–2030-tallet vil mangle lokalsykehuskapasitet i Oslo-området på ca. halvannen gang det nye Aker, som bygges nå.

Vi har også en veldig dyrekjøpt lærdom fra prosessen rundt Aker sykehus, som jo ble vedtatt nedlagt, og som var en samhandlingsarena, og som nå skal bygges opp igjen. Etter min mening var dette en ti års tapt tid med hensyn til tunge, veldig krevende prosesser, som gjorde at mange ressurser ble brukt unødvendig.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Er ikke statsråden bekymret for at historien kan gjenta seg, at vi nå setter i gang en tung prosess – masse diskusjoner om å legge ned Ullevål, som nå ligger i dette målbildet – og så om ti år finner ut at deler av det egentlig kunne vært et velfungerende lokalsykehus?

Statsråd Bent Høie [12:00:27]: Jeg mener at det var viktig å få satt målbilde for utviklingen av Oslo universitetssykehus, og jeg opplevde også at representanten Böhler var en av dem som jublet den junidagen i 2016.

Jeg kjenner ikke til de beregningene som Böhler nå refererer til, men hvis det er ansatte ved Oslo universitetssykehus som ønsker å bidra inn i denne prosessen, så er det rette stedet å ta det med dem som nå jobber med prosjektene for utviklingen av Oslo universitetssykehus og Helse Sør-Øst.

Jeg opplever at det er bred enighet om at det er viktig at også Diakonhjemmet Sykehus og Lovisenberg Diakonale Sykehus fortsatt skal være lokalsykehus i Oslo-området. Vi ser i dag at de har en lav egendekning på noen viktige, sentrale områder som det er helt naturlig at sykehus av den størrelsen har tilbud om – samtidig som de også har utviklingsmuligheter. Så dette må ses i en sammenheng, og jeg regner med at Helse Sør-Øst og Oslo universitetssykehus gjør det.

Jan Böhler (A) [12:01:34]: Jeg takker også for tilleggs-svaret.

Det er viktig at vi ikke lar historien gjenta seg. To av lærdommene fra prosessen rundt Aker og hvor mye den på mange måter har kostet oss, er at man overdriver hva man kan oppnå ved å selge sykehusarealer som staten

vil ha stort behov for i framtiden. Man skulle finansiere utbyggingen av OUS ved å selge Aker-tomten, og det viste seg at det var veldig langt fra det som lå i en mulig salgssum. Vi ser det samme på Ullevål nå: Man har analysert at det er store kostnader knyttet til å rydde opp grunnen der, og Riksantikvaren vil frede deler av området, men likevel legger man opp til å finansiere en del av den utbyggingen ved salg av Ullevål.

Så jeg vil spørre statsråden: Erfaringen med dette og erfaringen med at de analysene av behovet som man har bygd på, har vist seg å være urealistiske når det gjelder liggetid, når det gjelder befolkningsvekst, og når det gjelder eldre med sammensatte lidelser. Vil statsråden ta en grundig runde på bakgrunn av de erfaringene?

Statsråd Bent Høie [12:02:39]: Jeg regner med at Helse Sør-Øst og Oslo universitetssykehus alltid tar med seg erfaringer fra tidligere planprosesser. Så er det jo slik at selv om en i etterkant kan si at en beslutning den gangen var feil, er det ikke sikkert at alle framtidige beslutninger også blir feil. Her må en gjøre en konkret vurdering, og jeg mener at det er Helse Sør-Øst og Oslo universitetssykehus som har de beste forutsetningene for å gjøre det.

Men det er også viktig nå å holde fast ved det målbildet som er, som innebærer at vi skal bygge et stort akutt-sykehus på Aker. Det vil da også være behov for å ha akutt-sykehusfunksjoner knyttet til Gaustad, og at Lovisenberg Sykehus og Diakonhjemmet Diakonale Sykehus får utviklet seg.

Men her har vi en modell der en snakker om en trinnvis utvikling, og det betyr at en hele veien har muligheter til å vurdere behovene underveis, mens en går trinnvis fram. Det var også noe av det som regjeringen var opptatt av og ønsket med det framtidige målbildet, slik at en ikke låser seg til ett stort sykehus i Oslo.

Spørsmål 9

Bjørnar Moxnes (R) [12:04:01]: «I Klassekampen 8. januar refererer tidligere fagopplæringssjef Erling Steen til at all ungdom har rett til tre–fire års videregående opplæring, men at «praksisbrevkandidatene står i fare for å bli avspist med to år».

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at praksisbrevet ikke blir en toårig blindvei, og for at opplæringslovens rett til videregående opplæring for ungdom vil gjelde i praksis for alle elever, ikke bare elever som tar mer teoretisk utdanning?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:04:35]: Regjeringen har innført en ordning med praksisbrev i alle fylker. Det er ikke en selvstendig søkbar ordning, men det er

likevel et lovpålagt tilbud som er tettere på arbeidslivet, mer praktisk, mindre teori. Det er rett og slett et tilbud for en del av de elevene som kanskje ikke vil ha – reelt sett – mulighet til å fullføre videregående opplæring, rett og slett fordi videregående skole for en del er for teoritung, og at frafallet dermed blir stort. Så er det masse vi må gjøre med å yrkesrette fellesfagene ved å gjøre yrkesopplæringen mer relevant for arbeidslivet, men det har jeg ikke tid til å ta alt om nå.

Representanten Moxnes er bekymret for at praksisbrevet skal bli en blindvei. Da er det viktig å huske på at en veldig viktig grunn til at vi innførte ordningen – og så vidt jeg husker var det et samlet storting som i sin tid stilte seg bak det, riktignok før partiet Rødt kom inn – var at det hadde vært prøvd ut i flere fylker og hadde veldig gode resultater. 70 pst. av dem som deltok hadde enten fått seg jobb eller fortsatte i læretid i bedriften. Det kom en sluttrapport fra evalueringen av prøveordningen i 2011, og den slår fast at uten praksisbrevordningen ville mange av deltakerne trolig falt helt fra, og gjennomføringen anses som «overraskende god». Evalueringen viser også at flertallet fortsatte videre frem mot fagbrev og går i lære etter to år med praksisbrev.

Jeg tillater meg å sitere fra sluttrapportens sammenheng, hvor forskerne konkluderer:

«Forsøket må slik sett anses å ha bidratt til et langt lavere frafall og til en bedre gjennomføring av yrkesutdanning for de som har deltatt, enn det man ville ha forventet dersom de hadde fulgt ordinært løp i videregående opplæring. I tillegg må det legges vekt på kandidatenes egne gode skussmål til denne måten å gjennomføre videregående opplæring på. Svært viktig er det også at mange har hevet sine ambisjoner i løpet av forsøksperioden. Andel av kandidatene som har fullt fagbrev som mål har økt gjennom prosjektperioden.»

Jeg må si at det eneste som er mulig å angre på i denne saken, er at vi foreløpig har innført det som et lovpålagt tilbud i alle fylker, men vi har ikke sagt noe om hvor mange plasser man skal ha. Jeg mener om noe burde man ikke avskaffe praksisbrevordningen som vi har innført – det er en veldig god, veldig fornuftig ordning for de elevene det gjelder – men man burde utvide den så flere får muligheten til reelt sett å gjennomføre en eller annen form for videregående opplæring, og at de fleste til slutt får et fagbrev.

Bjørnar Moxnes (R) [12:07:10]: Det siste er veldig viktig.

Vekslende regjeringer har ønsket både å utvide og også til dels å lovfeste tilbudet om praksisbrev i alle fylker, men det som er begrenset, er hvor mange elever som faktisk slipper til i ordningen. Vi vet at mange fylker

har en veldig presset økonomi, og at praksisbrev koster mer penger enn bare å ha elevene på skolebenken, for de skal naturligvis ha lærlinglønn. Vi frykter derfor at en del fylker for å spare penger ikke løfter fram tilbudet om praksisbrev i stor nok grad for da å kunne spare kostnader i andre enden.

Da er spørsmålet om ministeren vil vurdere å bidra med enten øremerkede statlige midler til praksisbrevordningen eller andre økonomiske tiltak for å sikre at flere faktisk får tilbud om praksisbrev i framtiden.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:08:07]: Ja, det vurderer vi fortløpende – rett og slett. Det er helt riktig som representanten Moxnes sier, at fordi vi ikke har lovfestet hvor mange som skal få muligheten til å ta praksisbrev, eller innenfor hvilke programmer eller hvilke retninger – vi har bare sagt at alle fylker skal ha et tilbud om det – betyr det at det kan være store forskjeller fra fylke til fylke.

For øvrig er det også viktig å si at i forkant av denne ordningen hadde vi gode diskusjoner med både arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden nettopp fordi vi også var opptatt av at ikke dette skulle utkonkurrere fagbrevet eller bli et slags fagbrev «light» med en senket standard. Men vi fikk til en løsning som jeg synes er veldig god, og som vi absolutt burde vurdere å utvide. Så oppfatter jeg at fra det opprinnelige spørsmålet som jeg kanskje syntes hørtes litt kritisk ut, er representanten Moxnes nå blitt veldig positiv til praksisbrevordningen og ønsker å utvide den i flere fylker og betale for det. Det er jo bra.

Bjørnar Moxnes (R) [12:09:11]: Regjeringen viste nylig til rekordhøye tall på lærlingplasser, men fortsatt er det mer enn én av fire på yrkesfag som ikke får lærlingplass. I Østfold står hele 40 pst. uten plass per i dag. Det er mulig at statsråden har en stol med navnet sitt på i stolleken på Slottet senere i dag, men 8 000 elever i norsk skole har ikke fått den plassen de burde – samme hvor fort de løper, er det for få stoler til dem.

Så vil regjeringen stille krav til det offentlige om å ta inn lærlinger, og det er Rødt naturligvis med på. Men det ligner ikke Høyre å tenke at det offentlige løser alt. Elevorganisasjonen sier at det er avgjørende at private bedrifter tar inn flere lærlinger. Hva tenker statsråden om et spleiselag etter dansk modell, hvor alle private og offentlige virksomheter betaler inn bidrag proporsjonalt, men bare de som tar inn lærlinger, får penger tilbake fra potten?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:10:06]: Det er veldig bra at vi har rekordmange som får lærlingplass. Og så er det veldig bra at det er rekordhøy andel som får lærlingplass. Men jeg og denne regjeringen kommer

ikke til å være fornøyd før alle får lærlingplass. Det som er bra, er de tiltakene som vi har satt i verk – vi har økt lærlingtilskuddet, vi har innført en merkeordning for lærlinger, vi har innført en lærlinggaranti – som man av en eller annen grunn ikke har klart å innføre før – som sier at det offentlige skal kreve lærlinger når de gjør innkjøp, vi har innført en statlig lærlingordning, altså en statlig lærlingplan, for første gang, også utrolig merkelig at det ikke er gjort før. Sammen med arbeidet som partene gjør, har det hatt stor effekt.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet om den danske ordningen: På fritiden er jeg aktiv i partiet Høyre, og jeg har ledet Høyres programkomité. Et av forslagene i Høyres programkomité er at man skal gjøre et forsøk med en slik ordning. Det er mye spennende med den danske ordningen. I Norge har f.eks. både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden på bygg vært positive til å prøve det ut, og det kunne jo være et sted å starte.

Spørsmål 10

Geir Pollestad (Sp) [12:11:26]: Det var hyggeleg at fiskeriministeren fann tid i kalenderen til å svara på følgende spørsmål:

«Fiskeriministeren er raus med lovnadar om vekst i oppdrettsnæringa og tilhøyrande utbetaling til vertskommunane. Realiteten er at det har vore lite vekst dei siste åra.

Kan det lovast vekst i 2018, og korleis har statsråden tenkt å innfri dei lovnadane som er gitte?»

Per Sandberg (FrP) [12:11:54]: Det er riktig at det ikke har vært noen særlig produksjonsøkning de siste årene, men la meg innlede svaret med å si noen ord om samspillet mellom tildeling av tillatelse til å drive oppdrett og den faktiske produksjonen av oppdrettsfisk.

Det er myndighetene som fastsetter produksjonskapasiteten i norsk oppdrettsnæring. Produksjonskapasiteten tildeles i form av maksimal tillatt biomasse som angir et visst antall tonn fisk den enkelte oppdretter har tillatelse til å ha stående i sjøen på et gitt tidspunkt. Dette sier isolert sett ikke noe om hvor mye fisk som produseres. Det er opp til næringsaktørene å utnytte den tildelte produksjonskapasiteten ved å produsere fisk så effektivt som mulig på den måten som næringsaktørene finner å være mest mulig lønnsom.

Myndighetene tildeler vekst i produksjonskapasitet, men ikke vekst i produksjon som sådan. Derfor kan verken jeg eller Pollestad uten videre garantere vekst i produksjon av oppdrettsfisk, verken i 2018 eller utover det. Det er imidlertid en sammenheng mellom produksjonskapasitet og faktisk produksjon, og jeg kan si noen ord om regjeringens planer for tildeling av produksjons-

kapasitet og hva det innebærer for vekst i produksjonen av oppdrettsfisk.

Tildeling av produksjonskapasiteten har historisk blitt gjort på bakgrunn av mange hensyn, men denne regjeringen har – og det vet jeg at representanten Pollestad er godt kjent med – innført et nytt system for kapasitetsjusteringer. 15. oktober 2017 trådte dette systemet i kraft. Systemet innebærer at kysten deles inn i produksjonsområder, og at produksjonskapasiteten i næringen justeres i samsvar med det.

I slutten av oktober ble første kapasitetsvurdering med det nye systemet foretatt, som innebærer at man allerede nå har et tilbud ute, om 2 pst. vekst i grønne områder på eksisterende biomasse. Senere i år vil det bli tilbudt ytterligere vekst gjennom auksjonsprinsippet, altså nye tillatelser. Vi har allerede tilbudt 2 pst. vekst til etablerte aktører i disse områdene, og det kommer nye tilbud senere.

Svaret på spørsmålet til representanten Pollestad er at vi allerede har fulgt opp lovnadene våre ved å legge et tilbud om økt kapasitet på plass. Vi har også fulgt opp lovnadene ved at vi senere i år skal øke kapasitetstilbudet gjennom auksjonsprinsippet – helt i tråd med det som Stortinget har bedt regjeringen om å gjøre.

Geir Pollestad (Sp) [12:14:57]: Eg undra meg litt då eg hørde på svaret, men eg vart jo glad då statsråden kom til det forholdet at det er ein viss samanheng mellom produksjonskapasiteten og den faktiske produksjonen, eller produksjonsmogleheitene.

Vekstmogleheitene er viktige for næringa, men òg for vertskommunane er det knytt betydeleg spenning til om ein vil ta imot denne veksten, om ein vil sjå seg i stand til det, og kva inntekter det vil gje, som skal fordelast på kommunane. Ein er ikkje så atterhalden når ein er ute som representantar frå Høgre og Framstegspartiet og snakkar om kor mykje pengar kommunane skal få i 2018. Statssekretær Roy Angelvik lova tidenes pengesjekk til kommunane. Hitra, Frøya og Snillfjord skulle f.eks. få 118 mill. kr i 2018 frå Havbruksfondet.

Då er spørsmålet mitt til statsråden: Vil òg statsråden seia til desse tre kommunane at dei vil få 118 mill. kr i 2018?

Statsråd Per Sandberg [12:16:02]: Jeg må igjen gjenta: Hvorvidt tilbudet om økt produksjonskapasitet tas i bruk, kan ingen garantere, det ligger først og fremst til næringen, ut fra den prisen som er fastlagt. Og hvorvidt dette fører til økt produksjon, ligger – som jeg sa i mitt første svar – fullt og helt til næringen nå. Men jeg registrerer allerede, knyttet til det første tilbudet om 2 pst. vekst på eksisterende biomasse, at det er mange aktører som allerede har kjøpt økt kapasitet. Disse pengene er rene penger som går inn på Havbruksfondet. Derfor

kan jeg her garantere at det vil bli utbetalinger fra Havbruksfondet også i 2018. Men hvor mye, avhenger av hvor mye av det kapasitetstilbudet som ligger der nå, som blir kjøpt. Men hvis alt kapasitetstilbud kjøpes, vil det bli vesentlige midler på Havbruksfondet.

Geir Pollestad (Sp) [12:17:07]: Eg trur det hadde tent saka om både statsråden, statssekretærar og stortingsrepresentantar frå Høgre og Framstegspartiet var like moderate når dei er ute og snakkar til media om kva som skal koma, som me høyrer statsråden er her i dag, som tek dei atterhalda eg ikkje høyrer når dette vert presentert utetter.

Det er slik at veksten i oppdrettsnæringa, og moglegheitene for vekst, vil òg verta påverka av dei rammevilkåra som gjeld. Me har no fått ei ny regjeringsplattform, der det er omtale av havbruksnæringa, og eitt av punkta der er at den nye regjeringa vil «stille strenge miljøkrav til havbruksnæringa».

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vert det i dag stilt strenge miljøkrav til havbruksnæringa?

Statsråd Per Sandberg [12:17:59]: Til det første: Jeg tror faktisk at de aller, aller fleste forstår at næringen må kjøpe tilbud om økt kapasitet før det kommer penger på konto. De aller, aller fleste forstår det. Og når vi sier at vi skal stille strenge krav til oppdrettsnæringen, er det fordi Stortinget har vedtatt det.

Én ting er at vi har et vekstregime nå som legges til grunn når det gjelder lakselus, og de hensynene som skal tas der, men Stortinget har også sagt at jeg skal utrede og legge kriterier til grunn som går på rømningsdelen, på utslippsdelen, og det innebærer at det kommer nye reguleringer. Og med hensyn til det som går på smitterisiko, kommer det en PD-forskrift som skal være en bekjempelsesplan, som går på transport av levende fisk, osv., som vi må stramme inn på, og næringen er fullstendig oppmerksom på at vi må ta noen grep i den retningen.

Spørsmål 11

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Per Olaf Lundteigen til arbeids- og sosialministeren, vil bli besvart av justis- og beredskapsministeren som rette vedkommende.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:19:28]: «Jeg viser til Stortingets behandling av Innst. 15 S (2017-2018), hvor følgende forslag ble fremmet: 'Stortinget ber regjeringen styrke samordningen av den offentlige tilsyns-, etterforsknings- og påtalevirksomhet for å kunne utøve en mer slagkraftig bekjempelse av arbeidslivskriminalitet.' Forslaget fikk ikke flertall i Stortinget, da Høyres,

Fremskrittspartiets, Venstres og Kristelig Folkepartis representanter stemte imot.

Etter den siste tids uttalelser, er regjeringen nå enig i ovennevnte forslag?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:20:07]: En slagkraftig innsats mot arbeidslivskriminalitet krever god samordning, både mellom de ulike kontrollatene og med politiet og påtalemyndigheten. Formålet med regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet er derfor styrket samordning mot denne alvorlige kriminaliteten.

Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet ble revidert i februar 2017. Flere tiltak er aktuelle å nevne. For det første har etableringen av et nasjonalt tverrfaglig analyse- og etterretningssenter, NTAES, medført at vi får utarbeidet nasjonale trussel- og risikovurderinger og får samlet etterretning som gir et viktig grunnlag for å kunne målrette politiets og kontrollatenes felles operative innsats mot de kriminelle aktørene.

Videre har vi siden 2015 etablert til sammen syv samlokaliserte senter mot arbeidslivskriminalitet, a-krim-sentrene. De har som mål at politiet og kontrollatene skal jobbe mer målrettet, systematisk og være mer slagkraftige i møtet med kriminelle i arbeidslivet. A-krim-sentrene og andre operative samarbeid som er i gang mellom etatene, bidrar i stor grad til samordnet tilsyns- og kontrollinnsats. Allerede fra oppstart ser vi at resultatene fra sentrene har vist en veldig positiv utvikling. Jeg er derfor styrket i troen på at dette arbeidet har en effekt.

For ytterligere å styrke etatenes felles innsats er det nå besluttet en felles styringsmodell for samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet ved a-krim-sentrene. Her fastsettes det bl.a. retningslinjer for hvordan saker skal behandles i samarbeid og følges opp i linjen i hver enkelt etat, og hvordan a-krim-sentrene skal bemannes for hver enkelt etat. Det arbeides nå videre med å fastsette felles mål og styringsparametere for dette samarbeidet. Etatene har også utarbeidet felles handlingsplaner for samarbeidet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:22:41]: Jeg takker for svaret.

Sånn som statsråden uttaler seg, er han styrket i trua på at dette som er gjort, har effekt. Men dessverre er det sånn at når vi leser strategien mot arbeidslivskriminalitet, det reviderte dokumentet fra 13. februar 2017, punkt nr. 8, er det der referert til at en har bedt Forvaltningslovutvalget om å vurdere forvaltningslovens regler om taushetsplikt opp imot etatenes behov for informasjon fra andre myndigheter for å bekjempe kriminalitet. Den innstillinga skal avgis først i november 2018 – i dette året. Så fikk vi NOU 2017:5 den 2. mars, og der står det i vedlegg 1 at det er «sviktende samordning». Det kom

altså etter regjeringas strategi. Det er en sviktende samordning. Mitt spørsmål er da: Hva blir gjort når det gjelder det som står i NOU-en?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:23:48]: Det er viktig at man har en god samordning. Det er tilsvarende viktig at man deler informasjon mellom offentlige etater på en god måte. Når det gjelder politiets adgang til å dele informasjon med andre offentlige etater, er det ikke først og fremst behov for lovendringer. Politiregisterloven har allerede tilstrekkelige hjemler for utlevering av opplysninger både i kriminalitetsforebyggende øyemed og i konkrete straffesaker. Når det gjelder Skatteetaten og tolletaten, er jeg kjent med at Finansdepartementet vil sende på høring et forslag til lov hjemler som gir Skatteetaten og tolletaten adgang til å dele informasjon med de andre etatene på a-krimsentrene. Arbeids- og sosialdepartementet vurderer nå forslag til endringer i Navs regelverk for å legge til rette for økt deling av informasjon på tvers – fra Nav til de andre etatene som deltar i a-krimssamarbeidet. Så her legger vi til rette for mer deling og bedre samordning.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:24:52]: Nå lurte jeg på om de ulike statsrådene som har ansvar for dette, i særlig grad snakker sammen. Dagbladet hadde 24. desember et stort oppslag hvor det sto:

«Skatteetaten visste at straffedømt maler jobbet på kommunens byggeplass – sa ikke fra.»

Det ble da tatt opp av representanten Sigbjørn Gjelsvik i et skriftlig spørsmål, og finansminister Siv Jensen ga et svar 9. januar 2018 hvor hun avsluttet med følgende sitat:

«Jeg vil sende på høring et notat med forslag til lovendringer som vil bedre Skatteetatens adgang til å dele opplysninger med andre offentlige myndigheter.»

Det var altså finansministerens svar på dette problemet, nemlig at sjøl om – i dette tilfellet – Oslo kommune hadde en avtale, var det sann at den avtalen satte begrensninger for i hvilken grad en kunne få informasjon om hvilke ansatte som var i virksomheten. Og så sier statsråden nå at det er ikke behov for lovendringer – når statsråd Jensen har sagt til Stortinget at en skal legge det fram i et notat.

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:25:58]: Nå tror jeg representanten Lundteigen må lytte til det jeg faktisk sa. Jeg sa ikke at det ikke var behov for lovendringer. Det jeg sa, var at det er ikke først og fremst behov for lovendringer. Jeg mener at vi må se på lovendringer på alle områder for å sikre deling av informasjon, sikre at vi har et godt samarbeid som gjør at vi kan

på gripe og forfølge dem som begår denne typen kriminalitet.

Men det er en utfordring. Det i hvert fall jeg ansporer, og som jeg mener vi må legge ytterligere press på, er å klare opp i misforståelser som nok eksisterer i en del av etatene, hvor man da ikke bruker de hjemlene man har i gjeldende lovverk hva gjelder å dele informasjon, sørge for samarbeid. Det er viktig at man bruker de hjemlene man allerede har, men dernest har jeg på ingen måte utelukket endring i lovgivningen. Det mener jeg også må følges opp og vurderes nøye.

Spørsmål 12

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:27:08]: «NRK har etter nyttår lagt om distriktsnyhetssendingene sine på TV fra én 15 minutters sending før Dagsrevyen til tre korte nyhetsoppdateringer som sendes tre ganger i løpet av kvelden. Dette har vakt sterke reaksjoner mange steder i landet fordi de korte sendingene byr på langt færre saker og mye mindre innhold enn det tilbudet NRK hadde før omleggingen.

Mener statsråden at denne omleggingen ivaretar NRKs allmennkringkastingsoppdrag?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:27:43]: Jeg vil takke for spørsmålet. I likhet med representanten Sem-Jacobsen har jeg også registrert at det er et voldsomt stort engasjement rundt i landet. Særlig vi som er fra distriktet og vet at alt som skjer rundt i Norge ikke bør dreie seg om bare det som skjer her i Oslo-gryta, skjønner at folk er engasjert.

Det er jeg glad for fordi det sier noe om hvor viktig allmennkringkastingstilbudet vi har i Norge, er for folks hverdag. Ifølge NRK-plakaten skal NRK reflektere det geografiske mangfoldet i Norge. De skal ha et godt lokaltilbud, de skal være til stede i alle fylker. Videre følger det av NRKs vedtekter, som senest ble revidert i desember 2017, at NRK plikter å produsere et innhold som tar utgangspunkt i distriktene. Det følger også av vedtektene at NRK skal ha distriktssendinger alle hverdager.

Kringkastingsloven § 6-3 slår fast at kringkastingssjefen er administrerende direktør i NRK og dermed har ansvaret for den løpende programvirksomheten. Det innebærer at det ligger til NRK og kringkastingssjefens redaksjonelle frihet å bestemme hvordan allmennkringkastingsoppdraget best kan oppfylles innenfor rammer som allmennkringkastingsoppdraget setter. Medietilsynet foretar en årlig uavhengig vurdering av om NRK oppfyller det oppdraget. Medietilsynets rapport oversendes Kulturdepartementet og behandles så i NRKs generalforsamling.

Jeg har forelagt representanten Sem-Jacobsens spørsmål for NRK. NRK svarer at de kontinuerlig arbeider med å forbedre distriktstilbudet og hvordan innholdet når publikum. NRK viser i den forbindelse til at distrikts-TV totalt for hele landet nå bare når ut til under 50 000 nordmenn under 50 år. Derfor har NRK valgt å sette i verk flere tiltak for å øke andelen innslag fra distriktskontorene i de riksdekkende nyhetssendingene og på andre NRK-plattformer, som f.eks. mobil og nettbrett.

Fra 2. januar har NRK videre lagt om distriktssendingene på TV for å styrke arbeidet med fordypende journalistikk på radio, TV og mobil. Målet med omleggingen, som NRK beskriver det for meg, er å fokusere på de viktigste sakene og følge utviklingen av dem tettere. I stedet for to distriktssendinger med henholdsvis 15 minutter før Dagsrevyen og 5 minutter før Dagsrevyen 21 har NRKs intensjon nå vært å oppdatere befolkningen bedre gjennom tre distriktssendinger på 5 minutter.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:31:03]: Jeg takker statsråden for svaret og er glad for at hun har tatt dette opp med NRK.

I går var familie- og kulturkomiteen på besøk hos NRK og tok også denne saken opp med dem. Da var NRK-ledelsen veldig klar over kritikken, dette skulle evalueres, og de var klar for en god dialog med politikerne, og jeg ser de har inkludert statsråden. Da tenker jeg statsråden kanskje skal ta med seg et poeng, for i går forsvarte NRK seg mye med hensyn til § 24 i NRK-plakaten, som sier at NRK skal være til stede på alle viktige medieplattformer, herunder internett, for å nå alle. De er ikke så opptatt av hvor mange som ser på TV-sendingene, men vil satse mer på internett.

Men alle medier – også TV, levende bilder – er omfattet av den paragrafen, og nå er det veldig lite TV som blir produsert, altså distriktsnyhetsstoff. De sier det er nesten like mye, men det er ikke tilfellet. Jeg lurer på om statsråden vil ta det opp med dem, for hvem skal lage distriktsnyheter på TV i minst like stor grad som før?

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:32:17]: Mitt utgangspunkt er at en allmennkringkaster som mottar nesten 6 mrd. kr av fellesskapets penger, er opptatt av å speile hele landet, nå ut til hele befolkningen, stå sterkt i hele landet, og også innfri sitt mandat på en måte det ikke kan stilles spørsmålsteget ved. Derfor er jeg veldig glad for at komiteen har en god dialog med NRK. Slik jeg forstår det, er også de opptatt av å nå frem til andre plattformer, særlig for at den yngre generasjonen, som

kanskje ikke ser så mye på nær-TV, også skal følge NRKs programtilbud. Derfor er jeg opptatt av at det er Medietilsynet som nå følger utviklingen tett og kommer med sin tilsynsrapport.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:33:29]: På besøkene vi i komiteen hadde hos de ulike mediehusene i går, besøkte vi også en del avishus som uttrykte bekymring for at omleggingen i NRK til mer satsing på nyheter på internett gjør at betalingsviljen for deres tjenester blir mindre. De etterlyser mer balanse og at man kanskje skal utfylle hverandre mer. I det bildet er det kanskje få andre som er så godt rustet som NRK til å lage TV fra distriktene, og samtidig som avisene er bekymret for den voldsomme satsingen på internett, lurer jeg på om statsråden er interessert i å diskutere det med NRK.

Jeg vil ta et lite apropos: En stund fikk NRK kritikk for at de ikke var gode nok på nett. Nå har de blitt det, men det er klart man kanskje må justere seg litt, for vi vil jo alle ha best mulig mangfold og fordeling mellom de ulike mediene.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:34:34]: Jeg er helt enig i representanten Sem-Jacobsens beskrivelse av hvordan virkeligheten oppfattes av alle de andre som ikke er i nærheten av å motta så mye mediestøtte for sine tilbud på nettet. Det er nettopp den balansen som er viktig for myndighetene å ivareta, for vi ønsker et mediemangfold over hele landet, og lokalpresse er veldig viktig for lokaldemokratiet og for folk rundt om i Norge. Det er nettopp derfor jeg tok initiativ til undersøkelsen der Medietilsynet nå fikk i oppdrag å se på NRKs rolle, særlig på digitale plattformer, og hvordan de påvirker resten av mediemangfoldet. NRK har et ansvar for å ivareta mediemangfoldet i Norge. Rapporten kommer i løpet av mars. Jeg ser frem til at vi som jobber med mediepolitikk, kan gå inn i den og legge et grunnlag for videre mediestøtte.

Spørsmål 13

Willfred Nordlund (Sp) [12:35:57]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«I et brev datert 10. november 2017 fra Forsvarsdepartementet til Eirik Skarland i organisasjonen Bevar Andøya Flystasjon skriver departementet at «departementet legger opp til å offentliggjøre informasjon om konseptvalgutredningens anbefalte løsning – herunder plassering av bygg og kostnadsestimater – så snart konseptvalgutredningen er ferdigstilt, og forhåpentligvis innen 17. november 2017».

Hva er grunnen til at departementet fortsatt ikke har lagt fram konseptvalgutredningen?»

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:36:30]: Forsvarsdepartementet har, som her nevnt, gjennomført en konseptvalgutredning om hvordan Stortingets vedtak om utbygging av Evenes detaljert skal gjennomføres. Utredningen er et internt arbeid i departementet, som nå blir kvalitetssikret eksternt. Det er først når den eksterne kvalitetssikringen er klar og vi har fått og vurdert rapporten, at de detaljerte kravene for Evenes foreligger.

Jeg har vært klar på at jeg ønsker størst mulig åpenhet i denne prosessen. Samtidig er jeg opptatt av å gi Stortinget et mest mulig oppdatert og korrekt bilde. Derfor har vi nå valgt en løsning med at anbefalt løsning for Evenes offentliggjøres når den eksterne kvalitetssikringen er ferdig.

Dette er en sak der vi har vært tydelige på at Stortinget vil bli orientert om resultatet på egnet måte i vårseksjonen 2018. Hovedkonklusjonene fra den eksterne kvalitetssikreren forventes å foreligge i mars, og endelig rapport vil oversendes departementet etter det.

Det er to representantforslag til behandling i Stortinget, Dokument 8:53 S for 2017–2018 og Dokument 8:55 S for 2017–2018, som begge på sitt vis omhandler beslutningen om Evenes. Det ble avholdt høringer om representantforslagene i går, og de skal etter planen behandles i Stortinget den 1. mars. Jeg har på bakgrunn av tidsplanen for den eksterne kvalitetssikringen i brevform før jul henvendt meg til utenriks- og forsvarskomiteen og bedt komiteen om å vurdere å utsette debatten om forslagene til siste halvdel av april – dette for å sikre at Stortinget, når saken skal debatteres, har fått tilgang til mest mulig oppdatert informasjon, basert på regjeringens plan for det videre arbeidet.

Willfred Nordlund (Sp) [12:38:20]: Jeg takker for svaret og må berømme statsråden for at han har bedt om å få utsatt debatten til den eksterne kvalitetssikringen foreligger.

I den nye regjeringserklæringen skriver Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre at regjeringen vil

«basert på den pågående eksterne kvalitetssikringen av konseptvalgutredningen av Evenes flystasjon, foreta en oppdatert gjennomgang av grunnlaget for nedleggelsen av Andøya flystasjon og etableringen på Evenes.»

Regjeringen skal altså ikke bare foreta en vurdering av kostnadene ved Evenes, men også – som de skriver – «foreta en oppdatert gjennomgang av grunnlaget».

Noen få timer etter at dette ble lagt fram, virket det som om statsråden forsøkte å løpe vekk fra løftet fra regjeringen, bl.a. i NRK. Nå må statsråden snart svare forståelig: Vil regjeringen foreta en oppdatert gjennomgang av grunnlaget for nedleggelsen av Andøya flysta-

sjon, eller er det kun en gjennomgang av regnestykkene som regjeringen har tenkt å foreta?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:39:20]: Dette svarer jeg på en rekke ganger under høringen i går, og jeg oppfattet ikke at jeg var utydelig. Jeg oppfattet også at det jeg sa, faktisk ble forstått. Men jeg kan gjenta det jeg sa i går: Vi har i regjeringserklæringen en formulering hvor det heter «basert på den (...) eksterne kvalitetssikringen». Hvis vi har store avvik i tall i forhold til de planene og budsjettene vi har for Evenes, hvis det er store avvik når den eksterne kvalitetssikringen kommer, er det grunn til å sette en fot i bakken og ta en gjennomgang av de tallene vi opererer med. Det vil da også implisere tallene for Andøya. Det ligger bak formuleringen i regjeringserklæringen, og det er også det jeg sa i høringen i går.

Willfred Nordlund (Sp) [12:40:09]: Hvis det er det som statsråden nå redegjør for, som ligger bak formuleringen, skulle jeg ønsket at det var det som var skrevet inn i regjeringserklæringen, slik at det er forståelig for Stortinget hvilken retning regjeringen har tenkt å ta i dette spørsmålet. Det er jo tydelig at man mener at dersom det foreligger særlige økonomiske endringer, skal man foreta en helhetlig gjennomgang. Men det er ikke nødvendigvis det spørsmålet har dreid seg om. Spørsmålet som flere har etterlyst svar på, bl.a. gjennom representantforslagene, dreier seg om å se på og å ta en helhetlig gjennomgang av flere forhold enn kun de økonomiske regnestykkene, som det for så vidt også har blitt stilt store spørsmål ved.

I kvalitetssikringen som skal foretas, regner man seg gjennom bl.a. investeringsbudsjettet, hvis jeg har skjønt det rett. Kan statsråden garantere at det i investeringsbudsjettet som ble lagt fram i beslutningsgrunnlaget for å velge Evenes, er satt av tilstrekkelige midler til å sikre en fagmilitært anbefalt drivstoffkapasitet, som flere har løftet som et nytt moment de senere ukene?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:41:18]: Når formuleringen er «basert på den (...) eksterne kvalitetssikringen», tror jeg veldig mange vil oppfatte det som at resultatene som kommer fram i den eksterne kvalitetssikringen, vil være avgjørende for hvilken vurdering vi gjør videre. Jeg tror ikke det er utydelig for de fleste som hører og leser formuleringen. Jeg mener at den formuleringen er god.

Vi har sagt at vi i konseptvalgutredningen vil svare på veldig mange av de spørsmålene som stilles, men både av respekt for dem som blir påvirket av de avgjørelsene vi har tatt, og av respekt for at vi har satt det ut til ekstern kvalitetssikring, vil ikke jeg forskuttere resultatene. Jeg sier at jeg har ingen indikasjon nå på at vi har regnet feil,

men det er jo en grunn til at vi bruker ekstern kvalitets-sikring. Det er for at beslutningsgrunnlaget vi har, skal være så godt fundamentert som mulig.

Spørsmål 14

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:42:18]: «To nye grense-politibiler skal stasjoneres i Østfold og Finnmark. Det er positivt, men jeg registrerer at satsingen nok en gang skjer uten Hedmark. Der ligger en av Norges mest trafikkerte grenseoverganger, på Magnor, og til sammen 38 overganger. Politiet i Kongsvinger og omegn bruker mye kapasitet på grensekrim og har tidvis hele sin ute-tjeneste på Magnor.

Hvor har det blitt av satsingen på grensekrim i Hedmark, og hvordan vil statsråden sørge for nok ressurser og et godt samarbeid mellom politi og tollvesen i Hedmark?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:43:13]: Politiets tilstedeværelse på grensen skal dekke flere formål. Det handler om kriminalitetsbekjempelse, grense- og utlen-dingskontroll, samfunnssikkerhet og bistand til andre myndighetsorganer i deres tjenesteutøvelse. Politidirek-toratet har ansvar for tildeling av ressurser til politi-distriktene. Staten må selv prioritere mellom ulike tiltak innenfor tildelt ramme, bl.a. midler til nye grensebiler. Da spørsmålet er av en operativ art, har jeg innhentet uttalelser fra Politidirektoratet, som opplyser følgende:

Det er viktig å skille mellom to ulike grunner for an-skaffelse av grensebiler. Den første grunnen er en umid-delbar reaksjon på en akutt krevende utvikling på mi-grasjonsfeltet, der Øst politidistrikt og Finnmark politi-distrikt har fått tildelt midler til anskaffelse av biler ut-rustet med utstyr til å kunne foreta grensekontroll på territoriet. Siden asylankomstene har vært høyest i disse to politidistriktene, ble det bestemt at bilene skulle set-tes inn som et beredskapselement i Øst politidistrikt og Finnmark politidistrikt. I Innlandet politidistrikt har ankomsttallene aldri vist den samme høye utviklingen.

Den andre grunnen for midler til anskaffelse av gren-sebiler er en sterkere satsing på kontroll av Schengen yt-tergrense, særlig sjøgrensen. Innlandet politidistrikt er som kjent det eneste politidistrikt uten yttergrense på sjø. Som ledd i kapasitetsoppbyggingen har Politidirek-toratet tildelt noen politidistrikt midler for anskaffelse av grensebiler. Denne tildelingen svarer i tillegg på an-merkninger i Schengen-evalueringen som ble gjennom-ført høsten 2017, der det ble påpekt behov for et mobili-tetskonsept i grensekontrollen.

Bekjempelse av grenseoverskridende kriminalitet er en viktig del av politiets samlede oppgaveportefølje. I forbindelse med nærpoltireformen er det opprettet et

nytt tjenestested på Magnormoen. Politidirektoratet opplyser at samarbeidet mellom norsk og svensk politi samt politiet og tollvesenet dermed er gitt bedre forut-setninger gjennom fremtidig mulighet til felles tjeneste-sted.

Politidirektoratet viser også til at samarbeidet mel-lom Innlandet politidistrikt og Polisregion Bergslagen ble fremhevet positivt i Schengen-evalueringen av politi-samarbeid i 2017.

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:46:09]: Jeg takker for statsrådets svar, men jeg opplever ikke at han svarte på spørsmålet om hvordan statsråden vil bekjempe gren-sekriminalitet i Hedmark. Vi snakker om en region som har store utfordringer med grenseoverskridende krimi-nalitet, det er smugling, narkotikasaker og organisert kriminalitet. Statsråden viste til et nyopprettet tjenes-tested på Magnormoen. Det er ikke opprettet enda, så jeg lurer på om statsråden kan si noe om når vi kan for-vente at det kommer. Det har vært varslet i lang tid, men foreløpig har det dratt ut i tid. Vi vet også at politi-dekningen i Hedmark er lavere enn landsgjennomsnit-tet. Vi vet at da regjeringen skulle satse stortilt på gren-se i 2016, som de videreførte i 2017, ble det opprettet 120 nye stillinger til grensekriminalitet, men ingen av dem kom til Hedmark, 52 kom til Østfold. Hvordan vil statsråden styrke grensekriminalitetsarbeidet i Hed-mark?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:47:12]: Mitt an-svar er å styrke bekjempelsen av grensekriminalitet. Da må man fordele midler ut fra der behovet anses å være størst. Som statsråd har jeg et ansvar for tildeling av budsjettmidler til hele politietaten gjennom Politidi-rektoratet. Å fordele budsjett mellom 12 politidistrikt er en faglig vurdering som gjøres på direktoratsnivå, og Politidirektoratet opplyser meg at prioriteringer innen-for den tildelte rammen til Innlandet politidistrikt er et sentralt tema i styringsdialogen mellom direktoratet og Innlandet politidistrikt. Jeg legger til grunn at det er en god dialog mellom Politidirektoratet og politidistriktet, og at man har en god prosess for å sørge for å ivareta distriktet i tildelingen.

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:48:12]: Statsråden kan ikke fraskrive seg alt ansvar for satsing på grensekrimi-nalitet i Hedmark, for det handler om budsjettmidler, det handler om ressurser. Man kan overlate ansvaret for prioriteringer til en politimester, men man må jo gi nok ressurser til at det er mulig å foreta forskjellige prio-riteringer. Blant annet lå det an til at hovedsetet for geo-grafisk driftsenhet øst i Innlandet egentlig skulle ligge på Kongsvinger, samordnet med tolletaten. Det var det mange som var positive til, bl.a. justisministeren og

POD. Men i siste øyeblikk ble beslutningen endret av politimesteren til at det skulle ligge i Elverum i stedet. Noe av begrunnelsen var at han var redd at det ville bli for mye fokusering på grensekriminalitet, som ville overskygge annet politiarbeid hvis det ble liggende på Kongsvinger. Sier ikke det litt om ressursituasjonen når en politimester er redd for at man ikke klarer å håndtere annet politiarbeid fordi man må håndtere for mye grensekriminalitet?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:49:15]: Igjen er det veldig vanskelig å kjenne seg igjen i Senterpartiets beskrivelse av situasjonen i norsk politi. Vi har hatt en historisk oppbygging av politiet, i milliardklassen. Bare i år har vi tilsatt over et halvt tusen nye politiutdannete folk. Det er en sterk satsing på politiet i Norge. Men det er en utfordring at man har en tendens, særlig fra Stortingets side, til å involvere seg på et detaljnivå som går vel i dybden – når man engasjerer seg i fordelingen av biler mellom ulike politidistrikt. Det mener jeg er en utfordring. Det er også med på å gjøre det vanskeligere for politimestrene rundt omkring i våre 12 politidistrikt å gjøre de riktige vurderingene, sette inn ressursene der de trengs mest. Som jeg har gjort rede for, er det noen overordnede hensyn som er ivaretatt i fordelingen av disse ressursene. Det handler om Schengen yttergrense, og det handler om migrasjonskontroll.

Spørsmål 15

Steinar Ness (Sp) [12:50:34]: Eg vil stille følgjande spørsmål til justis- og beredskapsministeren:

«Nye krav frå DSB som er sendt på høyring, vil føre til ei sentralisering av leinga i brann- og redningsvesenet i store delar av landet.

Er ikkje andre utfordringar viktigare for brann- og redningsberedskapen i framtida enn dårleg leining?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:51:03]: Først vil jeg presisere at det regelverket det henvises til, ennå ikke er sendt på høring, men ligger til vurdering i Justis- og beredskapsdepartementet. Regjeringen vil legge til rette for at kommunene skal ha et profesjonelt, slagkraftig brann- og redningsvesen, og det skal jobbes med flere tiltak for å oppnå nettopp det. Flere utredninger og erfaringer fra hendelser de siste årene viser at flere brann- og redningsvesen har utfordringer når det gjelder håndtering av større og/eller komplekse hendelser. Det er også påvist utfordringer knyttet til kompetanse på det forebyggende arbeidet.

Regjeringen vurderer derfor flere tiltak som skal sikre et enda bedre brann- og redningsvesen enn det vi har i dag, og som legger til rette for større brannsamarbeid.

Som et av tiltakene ble Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB, bedt om å legge frem forslag til revisjon av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet. DSB oversendte et nytt utkast til forskrift til Justis- og beredskapsdepartementet 1. november 2017. Krav til heltidsledelse i brann- og redningsvesenet er ett av de forslagene som ligger i utkastet. Forslagene vil nå bli grundig gjennomgått og vurdert før de eventuelt blir sendt på en bred offentlig høring. DSB har lagt vekt på bred involvering av kommunene og brann- og redningsvesenet selv i arbeidet med ny forskrift.

Jeg ønsker å presisere at regjeringen ikke kommer til å foreslå å legge ned noen som helst av dagens 620 brannstasjoner. Brannmannskap og ressurser skal være til stede ute i lokalsamfunnet også i fremtiden. Brann- og redningsvesenets styrke er nettopp lokal tilstedeværelse. Brann- og redningsvesenet er til stede der folk bor, og der folk ferdes. De skal gi rask bistand når folk trenger hjelp, uansett når på døgnet en brann eller en ulykke oppstår. Det skal de fortsette å gjøre i årene som kommer.

Steinar Ness (Sp) [12:53:30]: Eg vil takke for svaret.

Brannane i Lærdal, Flatanger og Frøya vart sløkte på ein god måte, utan tap av liv og utan alvorleg personska-
de. Folk lokalt gjorde ein stor innsats, som dei fortener ros for.

Hjelpe må raskt fram. Liv og eigedom vert redda av folk i både små deltids- og brøkstillingar. Slik må det vere i vårt langstrekke land, og eg er glad for at statsråden er heilt tydeleg på at det ikkje skal skje ei sentralisering av den lokale brannberedskapen.

Så er det slik at dersom ein skal vere effektiv, må ein gjere noko med det som er viktigast, først. Det hjelper ikkje å ha papir og permar i orden og folk i heiltids leiarstillingar dersom hjelpe kjem fram for seint, dvs. etter at huset er brent ned eller livet har fått ein brå slutt.

Oppfølgingsspørsmålet vert: Er ikkje statsråden einig i at det er viktigare å få meir midlar inn i førstelinjetenesta enn å bruke meir ressursar på leining?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:54:35]: Jeg oppfatter ikke at det ene utelukker det andre. Det er veldig viktig at kommunene prioriterer brann- og redningsvesenet – det er viktig for vår beredskap, det er viktig for tryggheten til folk flest. Så mener jeg ikke at det utelukker at vi må gjøre noen grep for å modernisere brann- og redningsvesenet – det må vi også gjøre i tiden som kommer – men jeg ønsker å være absolutt tydelig på at dette ikke handler om sentralisering. Dette handler om å tilrettelegge for et bedre brann- og redningsvesen, tilrettelegge for enda mer trygghet i folks liv – over hele landet – og ikke om sentralisering. Jeg håper Senterpartiet kan legge den til side og heller løfte hodet og være

med og se fremover, for å sørge for at vi har det best mulige utgangspunktet for å levere en god brann- og redningstjeneste over hele landet.

Steinar Ness (Sp) [12:55:35]: Statsråden understreka, seinast i svaret på førre spørsmål, at det var viktig å prioritere blant knappe ressursar. Slik er det sjølvsagt òg innanfor brann- og redningsberedskap. Eg er imponert over den innsatsen som vert gjort av mange som jobbar i brannvesenet, når det gjeld å redde liv. Dei har ofte små stillingsbrøkar, som er naturleg, og dei gjer ein kjempejobb. Desse menneska skulle gjerne hatt betre utstyr, og dei skulle hatt opplæring i bruk av utstyr, bl.a. for å frigjere personar som sit fastklemde i bilar.

Då vert spørsmålet igjen: Dersom ein skal vere effektiv og gjere det viktigaste først, kvar ønskjer regjeringa å målrette innsatsen sin innanfor dette feltet i åra som kjem?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:56:27]: Det er mange forhold som skal ivaretas og løftes i tiden som kommer, for å sørge for et enda bedre brann- og redningsvesen. Men vi kommer ikke utenom at det er et kommunalt ansvar å prioritere ressursene inn til brann- og redningsvesenet, og det er et ansvar som jeg går ut fra også Senterpartiet deler at kommunene skal

ha også i fortsettelsen. Da handler det om at lokalpolitikkerne faktisk prioriterer det viktigste først.

En annen sak handler om å styrke brannutdanningen. Regjeringen har derfor besluttet at det skal etableres en offentlig toårig fagskole for utdanning av brann- og redningspersonell i Tjeldsund kommune. Den nye fagskolen er også et viktig ledd i regjeringens arbeid med å legge til rette for at kommunene skal ha et profesjonelt og faglig dyktig brann- og redningsvesen. Men i likhet med representanten er jeg enig i at det gjøres en stor innsats over hele landet i norsk brann- og redningsvesen. Det skal vi legge til rette for at man også kan gjøre i fortsettelsen, uten på noen som helst slags måte å iverksette en sentraliseringsreform.

Presidenten: Dermed fekk justis- og beredskapsminister Per-Willy Amundsen siste ord i dagens debatt, og sak nr. 2 er slutt.

Sak nr. 3 [12:57:46]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdigbehandla. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 12.58.
